

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΑ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19—ΤΗΛ. 27.689 | 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1954 | ΑΡΙΘ. 4

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ε.Γ.Μ., «Καιρός εὐπρόσδεκτος». — **Βασιλείου Ἐξάρχου**, Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης, *Περὶ τὰς συνομιλλὰς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῶν Διαμαρτυρομένων καὶ τῶν λοιπῶν χριστιανικῶν Ὁμᾶδων.* — **Σοφοκλ. Λάλη**, *Ἡ περὶ τῆς θείας τοῦ Χριστοῦ κενώσεως θεωρία.* — **Διακ. Paul Ballester Convalier**, *Τὸ ταξίδιον καὶ τὸ ἔργον τοῦ Ἀπ. Παύλου εἰς τὴν Ἰσπανίαν (γ').* — **Δαμιανοῦ Στρομπούλη**, *Ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ «κόσμος» (γ').* — **Ἀπόφαισις τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας.** — **Παρατηρήσεων Στήλη:** Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία. Ἐπὶ μιᾷ παρασηγήσεως. — **Χρονικά.** — **Πνευματικὴ κίνησις (β').** — **Βιβλιοκρισία.** — **Βιβλιογραφία.**

“ΚΑΙΡΟΣ ΕΥΠΡΟΣΔΕΚΤΟΣ,,

Περὶ τοῦ «Τριωδίου» κατ' ἐπανάληψιν ὠμίλησεν ἡ παρούσα στήλη εἰς τὸ παρελθόν, θεωρήσασα τοῦτο ἀπὸ διαφόρων πλευρῶν. Ἀλλὰ τὸ θέμα εἶναι ἀνεξάντλητον καὶ ἡ χθεσινὴ πάλιν ἐναρξίς τῆς φερούσης τὸ ὄνομά του περιόδου τῆς λειτουργικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μας δὲν δύναται νὰ μᾶς ἀφήσῃ ἀδιαφόρους. Διότι, ἐφ' ὅσον θὰ διαρκῆ ὁ ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι ἀγὼν τῆς Στρατευομένης Ἐκκλησίας, δὲν θὰ παύσῃ τὸ ἀπὸ τοῦ «Τριωδίου» μήνυμα νὰ εἶναι πάντοτε ἀναγκαῖον καὶ χρήσιμον διὰ τὰ μέλη της. Καὶ πάντοτε, ἐφ' ὅσον θὰ ζοῦν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον οἱ πιστοί, θὰ αἰσθάνωνται τὴν ἀνάγκην αὐτῆς τῆς περιόδου τῆς πνευματικῆς γαλήνης, ἀλλὰ καὶ τῆς θερησκευτικῆς ἀναζωπυρώσεως, ἡ ὁποία ἀρχίζει μὲ τὸ «ἀνοιγμα τοῦ Τριωδίου».

Τὰ γεγονότα, ὅσα ἡ περίοδος αὐτὴ μᾶς ὑπενθυμίζει, καὶ αἱ σκέψεις, εἰς τὰς ὁποίας ταῦτα μᾶς παρομοῦν, ἴσως μετὰ τοῦ ἰδιαίτοντος ρυθμοῦ, ὅστις διακρίνει τὴν ὅλην λατρευτικὴν ζωὴν τῆς περιόδου ταύτης, μᾶς παρέχουν, πράγματι, τὴν ἀρίστην εὐκαιρίαν ἵνα σκεφθῶμεν σοβαρότερον περὶ τῆς πραγματικῆς καὶ ἀποτελεσματικῆς συμμετοχῆς μας εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ περὶ τῆς ἀναγκαίας ἀναπτύξεως τῶν πνευματικῶν μας δυνάμεων. Τὸ πνεῦμα δὲ, ὅπερ διέπει τὴν ὅλην πνευματικὴν ταύτην προσπάθειαν τοῦ «Τριωδίου», εἶναι πνεῦμα ἀτομικῆς περισυλλογῆς, εἰλικρινοῦς καὶ βαθείας παρατηρήσεως τοῦ ἐσωτερικοῦ μας κόσμου, ζωντανωτέρας ἐπικοινωνίας πρὸς τὸν οὐράνιον Πατέρα, θερμότερας ἐπαφῆς πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, συστηματικότερας ἀσκήσεως τῆς ἐνεργοῦ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης. Κατὰ τὴν ψυχο-

λογικώτερον δὲ καὶ παιδαγωγικώτερον μέθοδον εἰσαγόμεθα δι' αὐτῆς, βαθμηδόν, εἰς τὸ στάδιον τῶν μεγάλων πνευματικῶν γυμνασίων, σκοπὸς τῶν ὁποίων εἶναι ἡ νέκρωσις τοῦ «παλαιοῦ ἡμῶν ἀνθρώπου» καὶ ἡ ἐν ἡμῖν μόρφωσις τοῦ «νέου», τοῦ κατ' εἰκόνα τοῦ κτήσαντος» ἡμᾶς, «εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ».

Ἄφ' οὗ λοιπὸν κατὰ τὴν χθές, πρώτην τοῦ «Τριωδίου», Κυριακὴν ἡ εὐαγγελικὴ περὶ τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου παραβολὴ ἔδωκε τὴν ἀφορμὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπως τονίσῃ κατὰ τὸν ἐμφαντικώτερον τρόπον τὴν ἀπόλυτον ἀναγκαιότητα τῆς εἰλικρινοῦς αὐτογνωσίας, ἡ ἐπομένη Κυριακὴ, προβάλουσα ἐνώπιόν μας τὸν Ἄσωτον υἱόν, θὰ μᾶς δώσῃ τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἴδωμεν τὸ ἐλεεινὸν κατάντημα ὄλων ἐκείνων, ὅσοι θέλουν νὰ ζήσουν τὴν ζωὴν τῶν χωρὶς τὴν πατρικὴν καθοδήγησιν τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ. Καὶ, ἀφ' οὗ χθές μᾶς ὑπέδειξεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἰς ὁποῖον βάθος δύναται νὰ πέσῃ ὁ δίκαιος, ἐὰν ὑπερτιμῆσῃ τὴν δικαιοσύνην του, θὰ μᾶς δείξῃ τότε μέχρῃς ὁποίου ὕψους δύναται ν' ἀνέλθῃ ὁ ἁμαρτωλός, ἐὰν ἐκτιμῆσῃ δεόντως τὴν ἁμαρτωλότητά του. Ἐν ᾧ δὲ συγχρόνως μᾶς ἔδειξε καὶ χθές ἕνα ἄλλον ἁμαρτωλόν, δικαιοθένητα διὰ τὴν εἰλικρινῆ καὶ ὀρθὴν διάγνωσιν τῆς καταστάσεώς του, θὰ μᾶς δείξῃ ἐπίσης τὴν προσεχῆ Κυριακὴν καὶ ἕνα δίκαιον, ἐπιτιμηθέντα, διότι δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντιληφθῆ τὸ βάθος τῶν οἰκτιρῶν τοῦ οὐράνιου Πατρός.

Πόσον ὠραία διασταύρωσις χαρακτηριστικῶν ἀντιθέσεων! Καὶ πόσον ὠραία καὶ παραστατικὰ εἶναι τὰ ἱερὰ ἔξσημα, μὲ τὰ ὁποία μουσικώτατα μᾶς ζωγραφίζει ἡ Ἐκκλησία μας τοὺς χαρακτήρας τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν δλωσδιόλου διάφορον ἀντίληψιν, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ Θεός, ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐκτιμῆσεώς των, παντελῶς διάφορον τοῦ τρόπου, κατὰ τὸν ὁποῖον κρίνομεν τοὺς ὁμοίους μας ἡμεῖς, οἱ θνητοί! — Δὲν μᾶς εἶπεν ὁ Ἰδιος, διὰ τοῦ Προφήτου, «οὐκ εἰσιν αἱ βουλαὶ μου ὡσπερ αἱ βουλαὶ ὑμῶν, οὐδ' ὡσπερ αἱ ὁδοὶ ὑμῶν αἱ ὁδοὶ μου» ;...

Ἄλλὰ καὶ ἄλλην μίαν ἀλήθειαν θὰ μᾶς ὑπενθυμίσῃ τὸ «Τριωδίον» τὴν μεθεπομένην, τὴν τρίτην, Κυριακὴν τὴν περὶ τοῦ φοβεροῦ καὶ ἀδεκάστου Κριτηρίου ἀλήθειαν, ἡ ὁποία δὲν πρέπει ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ ἐπισκιασθῆ ἀπὸ τὴν εἰς τοὺς ἀπείρους οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ πεποιθήσιν μας. Διότι, ὅσον εἶ-

ΠΕΡΙ ΤΑΣ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΧΡΙΣΤΕΠΩΝΥΜΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

Ἀπὸ μιᾶς γενεᾶς καὶ πλέον συμβαίνει γεγονόσ οὐχὶ ἀνάξιον λόγου ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ χριστιανισμοῦ, ἕπερ ἐκλήθη «οἰκουμενικὴ κίνησις». Οἱ μὴ ἐμφανεῖς παράγοντες τοῦ γεγονότος τούτου ἐνδέχεται νὰ εἶναι ποικίλοι, ὡς ἐπίσης ποικίλα ἐνδέχεται νὰ εἶναι καὶ τὰ συνειδητὰ ἢ ὑποσυνειδητὰ ἐλατήρια καὶ οἱ σκοποὶ τῶν ἐνεργῶν συντελεστῶν αὐτοῦ. Παρὰ ταῦτα, δέον νὰ μὴ παραβλέπηται καὶ ὁ «δάκτυλος τῆς θείας Προνοίας» καὶ αἱ «ἀνεξιχνίαστοι βουλαὶ τοῦ Κυρίου», ὅθεν παράγονται ἱστορικὰ γεγονότα, συντελεστικά εἰς τὴν πραγμάτωσιν τῆς βασιλείας Αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, «ἵνα πάντες ἐν ὧσιν» (Ἰωάν. ιζ', 21).

Ἡ κίνησις αὕτη ὠνομάσθη καὶ καλεῖται «Οἰκουμενικὴ Κίνησις», ἴσως ἐκ τῆς γεωγραφικῆς ἐννοίας τῆς «Οἰκουμένης», ἀλλ' ἢ συνειδητῶς τῆς ἐνιαίας Ἐκκλησίας ἔχει δώσει εἰς τὴν λέξιν «οἰκουμένη» τὴν πνευματικὴν ἐννοίαν, καθ' ἣν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ

να «οἰκτίρων καὶ ἐλεήμων» ὁ Κύριος, ἄλλο τόσον εἶναι καὶ «δίκαιος μισθαποδότης» καὶ ὁ καλὸς χριστιανὸς ὀφείλει νὰ μὴ παραβλέπη καμμίαν ἀπὸ τὰς αἰωνίας αὐτὰς ιδιότητας τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ ζῆ ἐν τῇ ἀληθείᾳ καὶ ὄχι ἐν τῇ πλάνῃ.

Καὶ θὰ ἔλθῃ, ἔπειτα, ἡ «προκαθάριστος» ἑβδομάς τῆς «Τυροφάγου», διὰ νὰ μᾶς ἐξοικειώσῃ, με τοὺς ὑπερόχους ὕμνους καὶ τὰ ἀγιογραφικὰ ἀναγνώσματά της, πρὸς τὰ μέσα τῆς πνευματικῆς ἀσκήσεως, διὰ τῆς ὁποίας ἡ Ἐκκλησία θὰ ἐλιχειρήσῃ καὶ πάλιν νὰ ἀποτοξινώσῃ τὰς ψυχὰς μᾶς ἀπὸ τὸ δηλητήριον τῆς κακίας καὶ νὰ μᾶς ἐνδυναμώσῃ με ὅ,τι προσφορώτερον διὰ τὴν πνευματικὴν μᾶς ὑγείαν διαθέτει.

Ἐγκράτεια, προσευχὴ, συγχωρητικότης καὶ ἐλεημοσύνη εἶναι τὰ κεντρικὰ σημεῖα, εἰς τὰ ὁποία θὰ στρέψῃ ἡ Ἐκκλησία τὴν προσοχὴν της καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ ζητήσῃ καὶ ἐνὸς ἐκάστου ἐξ ἡμῶν τὴν προσοχὴν, τὴν ὁποίαν θὰ ἐνισχύσουν τ' ἀπαράμιλλα εἰς πνευματικὸν βᾶθος, εἰς ποιητικὴν ἔξαρσιν καὶ εἰς ὑποβλητικὴν μουσικότητα πνευματικὰ θούρια τοῦ «Τριωδίου» καὶ ἡ πλουσιωτάτη πνευματικὴ πανδαισία τῶν ἐκ τῆς Ἀγ. Γραφῆς ἀναγνώσεων, καθ' ὅλον τὸν τεσσαρακονθήμερον χρόνον τῶν Νηστειῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἄφρασις εἶναι ἐτοίμη χάριν ὄλων ἐκείνων, ὅσοι θὰ ἔχουν τὸ θάρρος ν' ἀντικρύσουν με ἡρωϊσμόν τὸ ἐσωτερικόν των καὶ ἐν εἰλικρινεῖ μετανοίᾳ νὰ ὁμολογήσουν τὴν ἀναξιότητά των ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας, ἀφθονοὶ δὲ θὰ παρασχεθοῦν αἱ εὐκαιρίαι εἰς τοὺς «μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης» προσερχομένους ἐνώπιον τοῦ ἁγίου Θυσιαστηρίου, διὰ τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ οὐρανοῦ «Ἄρτου τῆς ζωῆς».

Πόσον ὠραία εἶναι ἡ περίοδος αὕτη τοῦ «Τριωδίου», ἡ ὁποία ἤρχισεν ἀπὸ χθές! Ἀποτελεῖ ὄντως «καιρὸν εὐπρόσδεκτον», ὀδηγοῦντα πράγματι πρὸς τὴν σωτηρίαν.

Ε. Γ. Μ.

«ἔθνη» καὶ πρὸς τοὺς «βαρβάρους», καλεῖται «οἰκουμένη» ἢ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καθόλου, καὶ μάλιστα ἢ μὴ αἰρετικῆ. Ἐντεῦθεν δὲν θὰ ἦτο ἀδικαιολόγητος καὶ ἢ «κατὰ τὸ νόημα τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας» καὶ οὐχὶ κατὰ τὸ συνειδητὸν τῶν προκαλεσάντων τὴν κίνησιν ἐρμηνεῖα τοῦ συμβαίνοντος γεγονότος τούτου, ὡς «γεγονότος ἐπιστροφῆς τῶν ἀποκοπέντων τμημάτων εἰς τὴν μίαν οἰκουμενικὴν (καθολικὴν) Ἐκκλησίαν». Εἰς τοῦτο ἄγεται τις καὶ διὰ τῆς ἐρμηνείας τοῦ ἐπίσης συμβαίνοντος γεγονότος, ὅτι ἡ οἰκουμενικὴ Ἐκκλησία, τ. ἔ. ἢ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποτελεῖ τὸ «πρὸς ὃ τὰ λοιπὰ χριστεπώνυμα τμήματα τῆς ἀνθρωπότητος δέον νὰ στρέφονται», ἀλλὰ καὶ τὸ πατρικῶς καὶ μητρικῶς καὶ μετὰ στοργικῆς προθυμίας εἰσακοῦσαν τῆς φωνῆς τοῦ ἀπολωλότος καὶ σπεῦσαν εἰς προὔπαντησιν αὐτοῦ. Ἡ στοργὴ καὶ ἡ προθυμία αὕτη ἀποτελεῖ ἐκδήλωσιν τῆς «ψυχῆς τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας», βαρυαλόγουσιν ἐπὶ τῇ στερήσει τῶν τέκνων της (τῶν φύσει τέκνων της καὶ θέσει ξένων), ἥτις ἐκδήλωσις δὲν εἶναι βέβαιον ἐὰν παρουσιάσῃ «κατὰ τάξιν», «ἀτάκτως», ἐκ τοῦ ἐπείγοντος τῆς ἀνάγκης ἢ καὶ ἐκ τοῦ πόνου τοῦ ἐν ἐνὶ ἐκάστῳ ἀτόμῳ ἢ ἐπιγεῖω μέρει τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας. Περὶ τοῦ σημείου τούτου ἄς ἐπιτραπῆ νὰ ἐκτεθῶσιν ὀλίγα σκέψεις, δι' ὧν θὰ ἐπιχειρηθῆ ἡ ὑποδοχήσις τῆς «τάξεως» κατὰ τὴν ἐνέργειαν ταύτην τῆς πρὸς τὴν Οἰκουμένην κινήσεως τῶν χριστεπωνύμων τμημάτων τῆς ἀνθρωπότητος, ἀφοῦ ὑπάρχει γενικὴ ἐντολή, «πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω» (Α' Κορ. ιδ', 40).

Κατὰ τὴν ἀληθῆ περι^{*} Ἐκκλησίας διδασκαλίαν ἢ μία, ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, τ. ἔ. ἢ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ ἢ Οἰκουμενικὴ Ἐκκλησία, ὑπάρχει ἡνωμένη, παρὰ τὰς διοικητικὰς κατὰ μέρος ομάδας, τὰς ὁποίας ἐπιβάλλει ἡ τῆς γῆς καὶ τῶν ἀνθρώπων κατὰ κόσμον κατάστασις. Ἡ ἐνότης αὕτη ἐκδηλοῦται ἐν τῇ ταυτότητι τῆς πίστεως καὶ τῆς κατὰ Χριστὸν ζωῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν λοιπῶν μέσων ἐπικοινωνίας, ὡς γραμμάτων καὶ πράξεων ἀγάπης, πρὸς τοῦτοις ὅμοις καὶ διὰ ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετωπίσεως προβλημάτων καὶ δυσχερειῶν πίστεως καὶ ζωῆς. Ἡ ἐπικοινωνία αὕτη, κατὰ τὰς περιστάσεις, λαμβάνει διάφορον ἔκτασιν ὡς πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ὁμάδων (ἐπὶ μέρους «ἐκκλησιῶν»), πλὴν πάντοτε διατηρεῖται ἢ ἀρχὴ «τῶν πρεσβείων», ἥτις παρέχει καὶ τὴν βᾶσιν τοῦ «συντονισμοῦ» τῶν ἐνεργειῶν, ὥστε καὶ ὁρατῶς νὰ ὑπάρχη ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας. Αἱ μορφαι δράσεως πρὸς λύσιν τῶν προβλημάτων καὶ πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν δυσχερειῶν εἶναι πολλαί, ἀπὸ τῆς ἀπλῆς συνηγορήσεως διὰ γραμμάτων ἢ ἀπεσταλμένων καὶ συμφωνίας μέχρι καὶ τῆς διὰ συνόδου ἢ διὰ συνόδων ἐξετάσεως καὶ κρίσεως τῶν προβλημάτων καὶ διαφορῶν. Ἐν τῇ ἐνεργείᾳ ταύτῃ τὰ πρωτεῖα ὡς πρὸς τὰ καθόλου, ἦτοι τῆς Οἰκουμένης, ζητήματα, ἢ Ἐκκλησία ἔχει ἀναθέσει εἰς τὸν Πρῶτον τ. ἔ. τὸν τῆς Νέας (!) Ρώμης, ἦτοι τῆς Κωνσταντινου Πόλεως ἐπίσκοπον.

1. Καὶ τῆς Παλαιᾶς βεβαίως, ἐφ' ὅσον ἦτο μὴ ἀποχι-

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω, πᾶσα ἐπὶ μέρους ἐκκλησία δύναται ἐντὸς τῆς κατὰ κόσμον περιοχῆς τῆς νὰ ἐνεργῇ πρὸς λύσιν τῶν προβλημάτων τῆς ἐν πνεύματι «οἰκουμηνικῆ», τ. ἔ. ἐν τῷ πνεύματι τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Μεταξὺ τῶν γενικῶς ἀνατεθειμένων καὶ ἐκτελουμένων ἔργων εἶναι καὶ ὁ «εὐαγγελισμὸς» τ. ἔ. ἡ διάδοσις τοῦ Εὐαγγελίου, ἐν ἣ συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ πρὸς τοὺς χωλαίνοντας τῇ πίστει (τοὺς αἰρετικούς) ἐνέργεια πρὸς ἐπιστροφὴν αὐτῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ ἐνέργεια αὕτη ἀποτελεῖ ἐκτέλεσιν καθήκοντος κατὰ μέρος ἐντὸς τοῦ γενικοῦ καθήκοντος, ὅτε τὸ περιεχόμενον τῆς πίστεως τοῦ πεπλανημένου ἀνακρίνεται ἐπὶ τῇ θάσει τοῦ περιεχομένου τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ μόνιμου καὶ παραδεδομένου. Ἡ μετὰ τῶν αἰρετικῶν συζήτησις ἀποτελεῖ ἔργον «κατηχήσεως» πρὸς εἴσοδον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, δύναιται δὲ διαφόρως νὰ ἀπευθύνηται, εἴτε εἰς ἄτομα μεμονωμένως, εἴτε καὶ εἰς ομάδας ἀπλᾶς ἢ ὀργανωμένας. Ἐν τῇ ἐνέργειᾳ ταύτῃ ὑπάρχει ἐκπροσώπησις τῆς ὅλης Ἐκκλησίας ἰδεατικῶς, δὲν λαμβάνονται δὲ ἀποφάσεις ἐξ ὀνόματος τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἀπλῶς ἐκτελεῖται ἔργον κατὰ τὰς εἰλημμένας ὑπ' αὐτῆς ἀποφάσεις. Διότι ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐκκλησίας λαμβάνεται, κατὰ τὰ «κανονικὰ δεδομένα», εἴτε διὰ συνεννόησεως καὶ ἐξακριβώσεως τῆς ὁμοφωνίας, εἴτε διὰ συνόδου, καθ' ἣν γίνεται ἐξέτασις («συζήτησις»), καὶ λαμβάνεται ἀπόφασις κατὰ πλειοψηφίαν ἐνδεικτικῆν, τ. ἔ. ἀπόφασις καθισταμένη ὀριστικῆ καὶ «τελεσιδίκου» διὰ τῆς ἐπικυρώσεως αὐτῆς ὑπὸ τῆς συνειδήσεως τῆς Ἐκκλησίας συντελουμένης ἐν τῷ μέλλοντι, ἥτοι ἐν τῇ ἱστορίᾳ.

*

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω πρέπει νὰ τεθῆ τὸ ἐρώτημα, ἡ καλουμένη «οἰκουμηνικὴ κίνησις» εἶναι ἐνέργεια μιᾶς τινος μερικῆς (ὀρθοδόξου καθολικῆς) ἐκκλησίας (ἢ πλειόνων ἀπὸ κοινοῦ ἐνεργουσῶν) πρὸς ἐπιστροφὴν ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας εὐρισκομένων ἀτόμων ἢ ομάδων, ἢ εἶναι ἐνέργεια τῆς Ἐκκλησίας ὀλοκλήρου ἀποβλέπουσα εἰς λήψιν ἀποφάσεων ἐπὶ ζητημάτων ἀναφερομένων εἰς τὰς σχέσεις τῆς Οἰκουμηνικῆς (Ὁρθοδόξου Καθολικῆς) Ἐκκλησίας πρὸς ομάδας ἐκτὸς αὐτῆς ὑπαρχούσας καὶ ἀντιπροσωπευούσας διάφορον περιεχόμενον πίστεως καὶ ζωῆς; Ἐὰν πρόκειται περὶ τοῦ πρώτου, τότε ἡ ἐνέργεια δὲν φαίνεται νὰ ἔχη καταστρωτῆ συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις, τὰς προβαλλομένας ὑπὸ τῆς ἐπιστροφῆς καθ' ἑαυτήν. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν πρόκειται καὶ περὶ τῆς δευτέρας περιπτώσεως, πάλιν δὲν φαίνεται ἡμῖν, ὅτι ἡ καταβληθεῖσα καὶ καταβαλλομένη ἐνέργεια συντελεῖται κατὰ τὴν ἀρμόζουσαν τάξιν. Διότι, ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ ἔργου πρὸς ἐπιστροφὴν τῶν ἀποκεκομμένων ἐκ τῆς Ἐκκλησίας (εἰς διάφορον ἐκάστου βαθμῶν), τότε θὰ ἔπρεπε νὰ ἐφαρμοσθῶσι τὰ περὶ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας ἰσχύοντα, τ. ἔ. ἡ δήλωσις τῆς διαθέσεως τῆς ἐπιστροφῆς καὶ ἡ ἀνάληψις τοῦ ἔργου τῆς «κατη-

σμένος ἢ ἐφ' ὅσον ἐπανασυνθετῆ μετὰ τοῦ ἐνιαίου σώματος τῆς Ἐκκλησίας.

χῆσεως» διὰ τῶν ἐγκύρως καὶ ἄνευ ἀμφιβολίας τινὸς προσφερομένων στοιχείων τῆς πίστεως καὶ τῆς ζωῆς, ὅπως κατέχει καὶ παρέχει ταῦτα ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ, ἥτοι Οἰκουμηνικὴ, Ἐκκλησία. Ἐὰν δὲ, τοῦναντίον, πρόκειται περὶ ζητημάτων ἀναφερομένων εἰς τὸ περιεχόμενον τῆς πίστεως καὶ τῆς ζωῆς τῶν ἀποκεκομμένων καὶ εἰς τὴν κρίσιν αὐτῶν καὶ εἰς τὴν ἀπόφασιν περὶ τῆς εἰσδοχῆς ἢ μὴ καὶ τῶν ὄρων τῆς εἰσδοχῆς αὐτῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τότε θὰ ἔπρεπε νὰ ληφθῆ ἡ ἀπόφασις κατὰ τὰ «κανονικὰ δεδομένα» τῆς Ἐκκλησίας. Κατὰ τὰ κανονικῶς δηλαδὴ ἰσχύοντα, δύο τινὲς μορφαὶ ὑπάρχουν, ἢ ἡ κατ' ἴδιαν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐξέτασις τοῦ ζητήματος καὶ λήψις ἀποφάσεως (διὰ συνεννόησεως καὶ ὁμοφωνίας ἢ διὰ συνόδου καὶ ἀποφάσεως κατὰ πλειοψηφίαν) ὡς πρὸς τὰ καθ' ἑκάστον προβλήματα, ἢ συζήτησις μετὰ μιᾶς ἐκάστης ἀποκεκομμένης ομάδος (ἢ καὶ πλειόνων ὁμοιογενῶν πῶς ἐν τῇ πίστει τῶν καὶ τῇ ζωῇ), ὅτε καὶ ὁ συζητῶν θὰ ἔδει νὰ ἐκπροσωπῆ τὴν Οἰκουμηνικὴν Ἐκκλησίαν ὀλοκλήρου (ἀσχέτως πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀντιπροσώπων), ὅπως ἐπίσης καὶ ὁ μεθ' οὗ ἡ συζήτησις θὰ ἔδει νὰ ἐκπροσωπῆ τὴν ομάδα ἢ τὴν αἵρεσιν ὀλοκλήρου (κατὰ τὴν ἐκφρασθεῖσαν ἐπιθυμίαν λύσεως τῆς διαφορᾶς πρὸς ἐπάνοδον εἰς τὴν Οἰκουμηνικὴν Ἐκκλησίαν). Ἐν τῇ συζητήσει δηλαδὴ δὲν ὑπάρχει λήψις ἀποφάσεως τῶν συζητούντων, διότι δὲν λαμβάνονται ἀποφάσεις κατὰ ἄτομα, ἥτοι κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοτελῶς λαμβανομένων, ἀλλὰ κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν ὀλοκλήρου, ἀποδεχομένην ἢ μὴ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν λύσιν τῶν προβαλλομένων ζητημάτων (1).

*

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω δὲν νομίζομεν, ὅτι εἶναι δύσκολον νὰ σκεφθῆ τις τὰ ἐπιβαλλόμενα πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἱστορικῶν γεγονότων τῆς καλουμένης «οἰκουμηνικῆς κινήσεως». Ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ, ἥτοι Οἰκουμηνικὴ, Ἐκκλησία πρέπει νὰ ἀνασυνταχθῆ διὰ κανονικῆς καὶ συμφώνου πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὴν ἑαυτῆς πίστιν ὀργανώσεως τοῦ ὑπὸ τῆς ἱστορικῆς στιγμῆς θεῖα βουλή ἀνατεθέντος αὐτῇ ἔργου. Οἱ μεθ' ὧν αἱ συναντήσεις ἐτερόδοξοι στεροῦνται «ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως καὶ πίστεως», οἷον ἔχει ἡ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία μας. Ἐκεῖνοι ἀόρατον καὶ ὀρατὴν Ἐκκλησίαν χωρίζουσιν ἀπολύτως, ὥστε κατ' αὐτοὺς, κυρίως εἰπεῖν, νὰ πρόκειται περὶ ἐπιγείου κοσμικοῦ ὀργανισμοῦ, ὅστις καλεῖται μὲν «Ἐκκλησία», ἀποτελεῖ δὲ αὐτοτελές τι, κατὰ τὴν αὐτοτέλειαν τῆς ἐγκοσμίου ζωῆς του. Διὰ τοῦτο ὑπάρχει κατ' αὐτοὺς «κατὰ παράθεσιν σχέσεις» τῶν καλουμένων ἐκκλησιῶν ἥτοι σωμάτων

1. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐνδεχομένη τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας κατὰ πλειοψηφίαν μετὰ τῶν λαμβανομένην ἀπόφασις περὶ τινος ζητήματος δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ ἀπολύτως διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Διότι ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀποφασίζει ἀπλῶς καὶ μόνον κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐκάστοτε ἐκπροσώπων τῆς, ἀλλὰ τελικῶς καθορίζει τὴν γνώμην τῆς κατὰ τὴν «συνειδήσιν» τῆς Ἐκκλησίας, ἐμφανισμένην, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, ἐν τῇ ἱστορίᾳ, τ. ἔ. ἐν τῷ μέλλοντι μετὰ τὴν πρώτην ἀπόφασιν χρόνῳ καὶ μάλιστα ἢ δι' ἐπικυρώσεως ἢ δι' ἀκυρώσεως καὶ τροποποιήσεως τῆς εἰλημμένης διὰ τῶν πρότερον ἐκπροσώπων τῆς ἀποφάσεως.

(ἢ καὶ σωματείων) ἢ καὶ προτίμησις καὶ πρόταξις κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν, ὅπως ἀκριβῶς καὶ εἰς τὰς ἐργατικὰς ὁμοσπονδίας συμβαίνει. Καθ' ἡμᾶς ὅμως, ἡ ὁρατὴ Ἐκκλησία συνέχεται μετὰ τῆς ἀοράτου ἢ καὶ ἀποτελεῖ ὁρατὴν ἐμφάνισιν τῆς ἀοράτου (τοῦ «σώματος Χριστοῦ»), κατὰ ὕλικόν δὲ κόσμον καὶ ἄνθρωπον, ὑπάρχει διάκρισις μετὰ τῆς «στρατευομένης ὁρατῆς» καὶ τῆς «θριαμβευομένης ἀοράτου». Διότι ὁ Χριστὸς «οὐ μερίζεται», οὐδὲ εἶναι τι μετρητὸν καὶ σταθμητὸν κατὰ τὰ ἐπίγεια ὕλικά μέρη καὶ σταθμά. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς καὶ μόνος ἄνθρωπος ἂν ἀντιπροσωπεύῃ ἐπὶ γῆς τὴν ὀρθὴν κατὰ Χριστὸν διδασκαλίαν καὶ ζωὴν, εἶναι μείζων ὀλοκλήρου τοῦ ὑπολοίπου τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας, παραμενοῦσης ἐκτὸς τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας καὶ πίστεως, ἥτοι ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Ἐκ τούτου ἐπεται, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ, ἥτοι Οἰκουμενικὴ, Ἐκκλησία, ὡς ἐνιαῖον ὄλον ἐκπροσωπεῖται, καὶ δέον γὰρ ἐκπροσωπῆται, μὴ «παρατιθεμένη» παρὰ τὰς διαφόρους χριστευωνύμους ἐκτὸς Αὐτῆς ὁμάδας, ἀλλὰ προβαλλομένη εἰς αὐτὰς ἐνιαία. Ἡ ἐνιαία αὕτη προβολὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας δύναται νὰ ὑπάρχῃ ὄχι διὰ τῆς ἀποστολῆς εἰς τὰς συζητήσεις καὶ συσκέψεις ἀντιπροσώπων ἐκάστης τῶν ἐπὶ μέρους κατὰ κόσμον ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν (ὡς πράττουσιν οἱ Διαμαρτυρόμενοι), ἀλλὰ δι' ἀποστολῆς ὀρθοδόξων ἀντιπροσώπων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας διὰ συνεννοήσεως, ἥτοι δι' ἐνεργείας τοῦ ἔχοντος τὰ πρωτεῖα ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Ἐκκλησίᾳ, συνεννοουμένου μετὰ τῶν μερικῶν κατὰ κόσμον ἐκκλησιῶν. Τότε οἱ ἀπεσταλμένοι οὗτοι δὲν θὰ ἐκπροσωπῶσι ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν μερικὴν κατὰ κόσμον ἐκκλησίαν, οὐδὲ θὰ λαλῶσιν ἐκ μέρους αὐτῆς, ἀλλὰ θὰ ἐκπροσωπῶσι τὴν Ὁρθόδοξον Καθολικὴν, ἥτοι Οἰκουμενικὴν, Ἐκκλησίαν ὀλόκληρον καὶ θὰ λαλῶσιν ἐκ μέρους αὐτῆς.

*

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω σκέψεων ἄς ἐπιτραπῇ νὰ εἰπωμεν καὶ τὰ ἑξῆς: Εἶναι γνωστὸν, ὅτι αἱ πεποιθήσεις δὲν μεταβάλλονται ἢ δὲν τροποποιοῦνται, ἀλλὰ καὶ δὲν διαφωτίζονται καὶ δὲν στηρίζονται, παρὰ δι' ἀμοιβαίας τῶν ἀνθρώπων συνεννοήσεως καὶ συζητήσεως. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον θὰ ἦτο λίαν συντελεστικόν, νομίζομεν, ὅπως διευκολυνθῶσιν αἱ τῶν ἐπιστημονικῶν ἐκπροσώπων, τῶν μετεχόντων τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως τμημάτων, τῶν κατ' ἀρχὴν εἰς Χριστὸν ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρα πιστευόντων, συναντήσεις καὶ συζητήσεις, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν δημοσιευμάτων. Τότε δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη εἰδικῆς ἐκπροσωπήσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ αὕτη ἐκπροσωπεῖται διὰ τῶν ἀνεγνωρισμένων ἐπιστημόνων τῆς. Συστηματικὴ τοιαύτη θεωρητικὴ ἐργασία θὰ ἀπέληγεν εἰς γνωριμίαν τοῦ πνευματικοῦ περιεχομένου τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἄρα καὶ εἰς ὑπεύθυνον ἠθικῶς ἀποδοχὴν ἢ ἀπόρριψιν αὐτοῦ.

Ἐπίσης σκόπιμος θὰ ἦτο, καὶ δυνατὴ, ἡ ἐν τῇ πράξει συνεργασία πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν κοινῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ἀφοῦ καὶ τοὺς κατὰ κόσμον παράγοντας ἐνώνει πάντοτε ὁ κοινὸς κίνδυνος, ὅτε καὶ διακόπτεται πᾶσα

ΔΟΓΜΑΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Η ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ
ΚΕΝΩΣΕΩΣ ΘΕΩΡΙΑ

III.

ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΑΙ ΘΕΩΡΙΑΙ

Ἡ περὶ κενώσεως τοῦ Χριστοῦ θεωρία ἀνεπτύχθη συστηματικώτερον καὶ διευτυπώθη ἐπιστημονικώτερον κυρίως ὑπὸ τῶν νεωτέρων κληθέντων κενωτικῶν τοῦ 19 αἰῶνος Thomasius, Gess καὶ λοιπῶν, περὶ ὧν ἐκτενέστερον περαιτέρω. Οὐχ ἦττον ὅμως τὸ πρόβλημα, ἐν συναρτήσει ὄν καὶ πρὸς τὸ δόγμα τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἀποτελοῦν δὲ τὸ κέντρον τῶν τε περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν περὶ τοῦ Τριαδικοῦ δόγματος, συζητήσεων, ὡς ἤδη παρετήρησεν ὁ Dorner¹, ἀπησχόλησεν ἔκπαλαι τὴν Ἐκκλησίαν. Οὕτως, ἔνθεν μὲν, συνεζητεῖτο ἡ πλήρης ἢ μὴ θεότης τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Θεὸν Πατέρα, ἔνθεν δὲ διερευνᾶτο τὸ παρόδοξον τῆς θεανδρικῆς αὐτοῦ ὑποστάσεως καὶ ἡ σχέσις τῶν δύο ἐν αὐτῷ φύσεων, τοῦ ὑπερβατικοῦ μετὰ τοῦ πεπερασμένου, ἥτοι ἡ forma Dei πρὸς τὴν formam servi.

Κατὰ μὲν τὰς συζητήσεις περὶ πλήρους ἢ μὴ τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ προέκυψαν θεωρίαι, αἵτινες, ἀποκλίνας τῆς γνησίας παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας ὡς πρὸς τὸ δόγμα τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἠρνοῦντο αἱ μὲν τὴν θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, αἱ δὲ τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ. Κατὰ δὲ τὰς συζητήσεις περὶ τῶν δύο ἐν Χριστῷ φύσεων, τῆς θείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης, ἀνεφάνησαν θεωρίαι ἐσφαλμένως κατανοήσασαι τὸν τρόπον τῆς ἐνώσεως τούτων πρὸς ἀλλήλας.

Αἱ μὲν ἰουδαίζουσαι ἢ ἑλληνίζουσαι αἰρετικαὶ θεωρίαι, τὸ μὲν ἀποδεχόμεναι ἀπόλυτον τινα καὶ μοναρχικὴν ἔννοιαν περὶ Θεοῦ ἀνεῦ ἐσωτερικῆς τινος ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ διακρίσεως, τὸ δ' ἐξαιρούσαι μονομερῶς τὴν ἀγάπην ἢ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καὶ μὴ δυνάμεναι νὰ κατανοήσωσι τὴν ἐν τῷ θεανθρώπῳ Χριστῷ συνάντησιν τοῦ ὑπερβατικοῦ θεοῦ μετὰ τοῦ πεπερασμένου ἀνθρώπου, ἀπεγύμνουσαν τῆς θεότητος τὸν Χριστὸν καὶ ἠρνοῦντο τὴν θείαν αὐτοῦ ὑπόστασιν, καὶ λοιπὸν ἐκδεχόμεναι αὐτὸν ἀπλοῦν ἄνθρωπον, κενὸν τῆς θείας οὐσίας.

Τοιαῦται αἰρετικαὶ διδασκαλῖαι, ἐνωρὶς ἐμφανισθεῖσαι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ ὑπὸ τὰ ὀνό-

1. The doctrine of the Person of Christ (Engl. tr.) vol. 2, p. 332.

κατ' ἀλλήλων ἐπίθεσις ἢ ἐχθρικὴ πρᾶξις. Εἶναι μὴπως ὀρθὸν καὶ ἀνεκτὸν γὰρ ἀποδεικνύωνται οἱ χριστευόμενοι λαοὶ κατώτεροι καὶ αὐτῶν τῶν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦτον «τὸν ἀπατεῶνα» δουλεύοντων καὶ παντελῶς ἐκτὸς Χριστοῦ διαδιόντων; !!

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΞΕΡΑΧΟΣ

Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς
τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ματα τοῦ Ἐβριωνισμοῦ καὶ τῆς Μοναρχίας, ἀνεπτύχθησαν ἀργότερον, ἔτι περισσότερον κορυφωθείσαι εἰς τὰ τελειότερα συστήματα τοῦ Σαβελλιανισμοῦ καὶ τοῦ Ἀρειανισμοῦ.

Αἱ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἐβριωνισμοῦ αἰρετικαὶ διδασκαλίαι ὀφείλουσαι τὴν γένεσίν των εἰς τὰς περὶ Μεσσίου ἰδέας τῶν ἐξ Ἑβραίων χριστιανῶν, οἵτινες δὲν ἠδύναντο, ἔνθεν μὲν νὰ συμβιβάσῃ τὴν αὐστηρὰν καὶ ἀπόλυτον αὐτῶν μονοθεΐαν πρὸς τὴν ἔννοϊαν τῆς θεότητος τοῦ Μεσσίου, ὃν ἀνέμενον οὐχὶ ὡς θεὸν ἢ θεάνθρωπον, ἔνθεν δὲ νὰ κατανοήσῃ πῶς ποτε εἶναι δυνατὸν τὸ θεῖον νὰ τεθῇ ὑπὸ ὑλικά δεσμὰ καὶ περιορισμούς, ἠρνοῦντο τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπεδέχοντο αὐτὸν ὡς τελείως «κηνὸν» θείας οὐσίας, ὡς «ψιλὸν» ἄνθρωπον, ὡς προφήτην καὶ διδάσκαλον¹. Προλαμβάνοντες δὲ οἱ Ἐβριωνῖται τὴν τοῦ Ἀρειοῦ διδασκαλίαν, τὸν «Χριστὸν ὀνόματι ὁμολογοῦσι, κτίσμα αὐτὸν ἠγούμενοι καὶ ... πρῶτον πεπλάσθαι αὐτόν»².

Καὶ οἱ πρὸ τοῦ Σαβελλίου Μοναρχιανοί, στεροῶς ἔχοντες τῆς μονοθεΐας καὶ τὴν διθεΐαν ἐπιδιώκοντες ν' ἀποφύγῃσιν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδέαν τῆς αὐτοταπεινώσεως τοῦ Χριστοῦ διὰ τῆς ἔνσαρκώσεως, «τὸν Λόγον οὐ δέχονται τὸν παρὰ Ἰωάννου κεκρυμμένον»³,— ἦτοι «καὶ ὁ Λόγος σάρξ ἐγένετο»⁴—, ἀλλὰ τοῦτον, ἔνθεν μὲν διὰ τῶν Θεοδοσιανῶν ὁμολογοῦσι «ψιλὸν» ἄνθρωπον, ἔνθεν δὲ διὰ τοῦ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως ἐδίδασκον «ἀποθέωσιν ἐνὸς ἀγαθοῦ ἀνθρώπου καὶ οὐχὶ ἔνσαρκωσιν Θεοῦ»⁵.

Ἐπὶ τῶν προηγηθεῖσάν ἀτελεστέρων περὶ Μοναρχίας διδασκαλιῶν καὶ ἐπὶ τῶν περὶ οὐσίας διδαγμάτων τῶν στωϊκῶν φιλοσόφων στηρικθεὶς ὁ Σαβέλλιος ἐδέχετο, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι μονάς. Οὐδεμία δὲ διάκρισις ὑπάρχει ἐν τῇ οὐσίᾳ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεός, ἡ μονάς αὕτη, ἀποκαλύπτει ἑαυτὸν διαδοχικῶς εἰς τρία διάφορα πρόσωπα. Τὰ ἐμφανιζόμενα ταῦτα τρία πρόσωπα δὲν εἶναι τρεῖς διαφοροὶ ὑποστάσεις, ἀλλ' ἀπλᾶ ὀνόματα τῆς αὐτῆς μονάδος, ἧτις πλατύνεται, διαστελλεται, καὶ πάλιν συστέλλεται. Οὕτως ἐν τῷ Πατρὶ ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτει ἑαυτὸν ὡς δημιουργὸν ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ, ἐν τῷ Υἱῷ ὡς λυτρωτὴν ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ, καὶ ἐν τῷ ἁγίῳ Πνεύματι ὡς ἀγιάζοντα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἦτο, ἐπομένως, ὁ Θεὸς τοῦ Σαβελλίου μία μονάς, ἐν μόνον πρόσωπον, ἀναπτυσσόμενον καὶ ἐμφανιζόμενον τὸ αὐτὸ ὑπὸ τρία διάφορα ὀνόματα⁶. «Τὸν αὐτὸν εἶναι Πατέρα, ἐδίδασκεν, τὸν αὐτὸν Υἱόν, τὸν αὐτὸν

εἶναι Ἅγιον Πνεῦμα. Ὡς εἶναι ἐν μιᾷ ὑποστάσει τρεῖς ὀνομασίαι, ἢ ὡς ἐν ἀνθρώπῳ σῶμα, ψυχὴ καὶ πνεῦμα»¹. Οὕτω καὶ ὁ Σαβέλλιος, ἐν τῇ προσπαθείᾳ του νὰ ἐρμηνεύσῃ τὸ μυστήριον τῆς ἔνσαρκώσεως τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἠρνήθη ἐν τῷ ἱστορικῷ Χριστῷ θεῖαν ὑπόστασιν.

Σαφῆς ἐν προκειμένῳ εἶναι καὶ ἡ κενωτικὴ θεωρία τοῦ Ἀρειοῦ, ὅστις, ἔνθεν μὲν ἐπὶ ἑλληνικῆς διδασκαλίας ἐρειδόμενος, ὅτι «Θεὸς οὐ μίσγεται ἀνθρώποις», ἔνθεν δὲ θέλων νὰ διαφυλάξῃ ἀκεραΐαν τὴν μονοθεΐαν, ἐπίστευεν, «ὅτι ὁ Θεὸς προϋπάρχει τοῦ Υἱοῦ ἀνάγκως»², ἀφῆρει ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ τὴν θεότητα, διδάσκων, ὅτι οὗτος «ἦν ποτε, ὅτε οὐκ ἦν», διότι «κτίσμα ἐστὶ καὶ ποίημα καὶ οὐκ ἔστιν ἀληθινὸς Θεὸς ὁ Χριστός», ἐπειδὴ «οὐκ ἔστιν ὁ ἀληθινὸς καὶ μόνος αὐτὸς τοῦ Πατρὸς Λόγος, ἀλλ' ὀνοματι μόνον λέγεται Λόγος»³. Πλὴν ὁμως τὸ οὕτω δημιουργηθὲν πρῶτον κτίσμα, ὁ Χριστός, ἵνα ἢ ὁ μεσάζων μεταξὺ Θεοῦ καὶ ὑλικοῦ κόσμου, ἐγένετο μετὰ ταῦτα Θεὸς «χάριτι» καὶ «μετοχῇ»⁴ καὶ «προκοπῇ»⁵. Ἦδη ὀρθῶς παρατηρήθη, ὅτι ὁ μὲν Ἀρειος ἐδίδασκεν, ὅτι ὁ Χριστὸς «ἄνθρωπος ὢν, ὕστερον γέγονε Θεός», ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία διὰ τοῦ Ἀθανασίου ἐδίδασκεν, «ὅτι Θεὸς ὢν (ὁ Χριστός), ὕστερον γέγονεν ἄνθρωπος, ἵνα ἡμᾶς θεοποιήσῃ»⁶.

Αἱ δὲ ἀρνούμεναι τὴν τοῦ Χριστοῦ ἀνθρωπότητα αἰρετικαὶ θεωρίαι, ὑπὸ ἑλληνικῶν καὶ αὐταὶ διδασκαλιῶν ἐπηρεασμέναι οὔσαι καὶ ἄκρατον καὶ ἀπόλυτον σπουδάζουσαι νὰ διατηρήσῃ τὴν χριστιανικὴν μονοθεΐαν, τραπέισαι δὲ τὴν ἀντίθετον τῶν προηγουμένων θεωριῶν ὁδόν, εἶναι γνωσταὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος ὡς Δοκητισμός, καθ' ὃν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις συνεθλίβη καὶ κατεπόθη ὑπὸ τῆς θείας οὐτως, ὥστε ὁ Χριστὸς «κατὰ δόκησιν» μόνον ἦτο ἄνθρωπος. Δοκητισμὸν, ἐκτὸς παραφυσικῶν τινῶν τοῦ Ἀρειανισμοῦ, διδάσκουσιν ὁ Μονοφυσιτισμὸς καὶ ἰδίᾳ ὁ Γνωστικισμὸς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀπολλιναρισμὸς.

Θεμελιώδης διδασκαλία τῶν μονοφυσικῶν ὡς διέσωσε ταύτην ὁ ἱστορικὸς Εὐάγγελος ἦτο: «τὸν ἀμέριστον μηδεὶς χωρίζετω, τὸν ἕνα υἱὸν οὐ δεῖ λέγειν δύο (Θεὸν καὶ ἄνθρωπον) ἀνάθεμα τῷ μερίζοντι, ἀνάθεμα τῷ διαιροῦντι»⁷. Πίστις δὲ τῶν πάσης φύσεως μορφῆς μονοφυσικῶν ἦτο, «ὅτι ἐθεώθη

1. Περὶ Ἐβριωνισμοῦ ἴδε: J. Neve, A History of Christian Thought, Philadelphia 1946, v. 1, p. 50 ἔξ. H. R. Mackintosh, The doctrine of the Person of Jesus Christ, Edinburgh 1951, σελ. 127 καὶ A. Γερομυχалоῦ, Χριστολογία, Ἀθήναι 1951, σελ. 13 ἔξ.

2. Ἐπιφανίου, Κατὰ αἰρέσεων, Migne, 41, 960.

3. Αὐτόθι, Migne 41, 890.

4. Ἰωάν. 1, 14.

5. Περὶ Μοναρχιανῶν ἴδε: J. Neve, ἔ. ἀ. σελ. 108 ἔξ. H. R. Mackintosh, ἔ. ἀ. 147 ἔξ. καὶ A. Γερομυχалоῦ, ἔ. ἀ. σελ. 39 ἔξ.

6. Ἰδὲ Z. Ρώσση, Δογματικὴ σελ. 205 ἔξ. καὶ J. Neve, ἔ. ἀ. σελ. 111 ἔξ.

1. Ἐπιφανίου, Πανάριον, Migne 4,297.

2. Ἐν ἐπιστολῇ τοῦ Ἀρειοῦ πρὸς Εὐσέβιον Νικομηδείας, Migne 82,992. Ἰδὲ καὶ Θάλεια, Migne 26,20: «Ἦν χρόνος ὅτε ὁ Θεὸς μόνος ἦν καὶ οὐκ ἦν Πατὴρ ἦν, ὕστερον δὲ ἐπεγένετο Πατὴρ».

3. Παρὰ Μ. Ἀθανασίῳ, Migne 26,29. Ἰδὲ καὶ Θεοδορητῷ, Ἐκκλ. Ἱστορία, Migne 82,911: «Τὴν θεότητα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἀρνούμενοι (ὁ Ἀρειος καὶ οἱ ὀπαδοὶ του) καὶ πάντων ἴσων εἶναι κηρύττοντες».

4. «Μετοχῇ χάριτος ἐθεοποιήθη». Μ. Ἀθανασίου, Migne 26,25.

5. «Καταβάς ἐβελτιώθη». Μ. Ἀθανάσιος Migne 26,400.

6. A. Harnack, Lehrbuch der Dogmengeschichte, Tom. 3, σελ. 51 ἔξ. Ἐπίσης Μ. Ἀθανάσιον Αὐτόθι.

7. Παρὰ Κ. Ἀμάντῳ, Ἱστορία τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους, Ἀθήναι 1939, Tom. Α' σελ. 134.

ἡ ἀνθρωπίνη τοῦ Χριστοῦ φύσις»¹. Κυρίως ὁμοῦς ἠρνεῖτο τὴν τοῦ Χριστοῦ ἀνθρωπότητα ὁ Γνωστικισμός, ἀπορρίπτας τὴν περὶ ἑσαρκώσεως τοῦ Λόγου διδασκαλίαν. Δεχόμενος οὗτος τὸν Χριστὸν ὡς ἕνα τῶν ὑψίστων «αἰώνων», ἐθεώρει αὐτὸν ὡς ὄν καθαρώς πνευματικόν, μὴ δυνάμενον νὰ ἐνωθῆ μετὰ τὴν ὕλην, τὴν σάρκα· πρῶτον μὲν, διότι τὸ ἀπόλυτον δὲν δύναται νὰ ἔλθῃ εἰς πραγματικὴν ἔνωσιν μετὰ τοῦ πεπερασμένου καὶ δευτέρου, διότι ἡ ὕλη εἶναι «κακόν», μεθ' ἧς ὁ πνευματικὸς κόσμος εὐρίσκεται εἰς διαρκῆ διαμάχην². Ἡ δὲ σὰρξ τοῦ Χριστοῦ ἦτο ἀπλοῦν ἐπικάλυμμα τῆς ἀληθοῦς, πνευματικῆς καὶ θείας αὐτοῦ οὐσίας. Κατὰ δόκησιν, λοιπόν, καὶ φαινομενικὸν σῶμα εἶχε καὶ φαινομενικῶς ἔζησε καὶ ἔπαθεν ὁ Χριστός, συμφώνως μετὰ τὴν διδασκαλίαν πάντων τῶν γνωστικῶν Σατουρνίνου, Βασιλείδου, Μαρκίου³, καὶ λοιπῶν.

Ἄλλα καὶ ὁ Ἀπολλινάριος διαπορῶν, ἠρνεῖτο τὸ τέλειον τῆς ἐν Χριστῷ ἀνθρωπίνης φύσεως, διότι, ὡς ἔλεγεν, «εἰ ἀνθρώπων συνήφθη ὁ Θεὸς τέλειος τελείω, δύο ἂν ἦσαν, εἷς μὲν φύσει Υἱὸς Θεοῦ, εἷς δὲ θεός»⁴. Ἄλλα μὴν, ἐπειδὴ «δύο τέλεια ἐν γενέσθαι οὐ δύναται»⁵, κατέφυγεν ὁ Ἀπολλινάριος εἰς τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν καὶ, εἰσαγωγὸν ἐν τῷ Χριστῷ τὴν τριχοτομικὴν περὶ ἀνθρώπου διδασκαλίαν, κατέληξεν εἰς τὸν δοκητισμόν· διότι «οὐ δύο φύσεις τὸν ἕνα Θεόν, ἀλλὰ μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου σσαρκωμένην» ἐδίδασκεν, ἥτοι θεοποίησιν τῆς σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐξαφάνισιν αὐτῆς⁶. Ἄλλαις λέξεσιν, ὁ Ἀπολλινάριος ἐδίδασκε τὴν ἀπορρόφησιν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ὑπὸ τῆς θείας καὶ ὅτι ὁ Χριστός ἦτο μὲν τέλειος Θεός, οὐχὶ δὲ τέλειος ἄνθρωπος. Παρατηρεῖται δηλαδὴ τελεία κένωσις καὶ μεταβολή· «εἰ μὴ νοῦς, ἔλεγεν, ἑσαρκος γέγονεν ὁ Λόγος, ἀλλὰ σοφία ἦν ἐν τῷ νῷ, οὐ κατέβη ὁ Κύριος, οὐδὲ ἐκένωσεν ἑαυτόν»⁷. Ἄλλα «κενώσας, συνεχιζει, ἑαυτὸν κατὰ τὴν μόρφωσιν (δοῦλον), ἀκένωτός ἐστιν καὶ ἀναλλοίωτος κατὰ τὴν θείαν οὐσίαν (οὐδεμία γὰρ ἀλλοίωσις περὶ τὴν θείαν φύσιν) οὐδὲ ἐλαττοῦται, οὐδὲ αὐξάνεται»⁸. Ἐπομένως «οὐ μετέπεσεν ἢ πρὸς τὸν Θεὸν ἰσότης, ἀλλ' ἀναλλοίωτος ἢ θεότης ἔμεινεν ἐν ταυτότητι»⁹.

Ὡς πρὸς τὰς δύο, τέλος, ἐν Χριστῷ φύσεις, τὴν θείαν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην, δύο ἄκρως ἀντίθετοι διετυπώθησαν, ἐσφαλμένως ἐρμηνεύουσαι ταύτας, θεωρίαι: τοῦ Νεστοριανισμοῦ καὶ τοῦ Εὐτυχανισμοῦ. Ὁ μὲν Νεστόριος, ὁρμώμενος ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ Θεοδώρου Μοψουεστίας καὶ κατεχόμενος ὑπὸ τῆς μεταφυσικῆς ἀντιλήψεως τῆς ἀντιθέσεως τῆς οὐσίας

τῆς θεότητος πρὸς τὴν τοῦ ἀνθρώπου, οὐ μόνον ἐδέχετο δύο ἐν Χριστῷ τελείας φύσεις, ἀλλὰ καὶ διέκρινεν αὐτὰς ὁξέως πρὸς ἀλλήλας οὕτως, ὥστε ἠρνεῖτο τὴν «καθ' ὑπόστασιν ἔνωσιν» αὐτῶν, ὡς ὑποτιμητικὴν τῆς θεότητος, καὶ ἐδέχετο ἀπλὴν τούτων «συνάφειαν», ἐξωτερικὴν καὶ ἡθικὴν ἔνωσιν. Τούτου ἕνεκα, ὁ Χριστός, κατὰ Νεστόριον, δὲν «ἐγεννήθη» ἐκ τῆς Θεοτόκου, διότι τὸ θεῖον δὲν γεννᾶται, ἀλλὰ «προῆλθεν» ἐξ αὐτῆς, διὸ καὶ Χριστοτόκος μόνον δέον αὕτη νὰ καλῆται¹, διότι «οὐκ ἔτεκε Μαρία Θεόν, ἀλλ' ἔτεκεν ἄνθρωπον, θεότητος ὄργανον»². Ἐδέχετο μὲν ὁ Νεστόριος ἱστορικὸν Χριστόν, δὲν ἦτο ὁμοῦς οὗτος Θεὸς σαρκωθείς, ἀλλ' ἄνθρωπος, ὅπως ὄν ἐκρύπτετο ὁ Θεός, ἦτο «ναός» καὶ «θεοφόρος ἢ κτήτωρ τῆς θεότητος»³. Ἐντεῦθεν ἐδίδασκεν, ὅτι «ἀνθρώπου πάθος καὶ ἀνθρώπου ἢ ἀνάστασις» καὶ οὐχὶ τοῦ Θεοῦ Λόγου⁴. Ὁ δὲ Εὐτυχὴς ἀντίθετα ὅλως τοῦ Νεστορίου διδάσκων, ἐδόξαζεν, ὅτι «τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου ἀνθρώπινον, ἀλλ' οὐχ ὁμοούσιον ἡμῖν, ἐπειδὴ οἶδα αὐτὸν Θεὸν εἶναι»⁵. Εἰς τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ δὲ Λόγου ἔνωσιν ἀκόλουθον ἦτο, κατ' αὐτόν, νὰ ἐπέλθῃ ἡ θέωσις τῆς ἀνθρωπίνης τοῦ Χριστοῦ φύσεως, ἢ ἀπορρόφησις ταύτης ὑπὸ τῆς θείας. Ἡ θεία δηλονότι φύσις τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὸν Εὐτυχῆ, τοσοῦτον ἐπεσκίασε τὴν ἀνθρωπίνην, ὥστε αὕτη συνειθλίβη καὶ ἐξηφανίσθη, ἀναλυθεῖσα ὡς τὸ ἄλας ἐν τῷ ὠκεανῷ⁶.

Τοιαῦται ἦσαν αἱ διατυπωθεῖσαι ἐπὶ χριστιανικοῦ ἐδάφους παλαιότεραι κενωτικαὶ θεωρίαι περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς σχέσεως τῶν δύο ἐν αὐτῷ φύσεων, τῆς θείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης. Αὐταί, ἀρνητικαὶ οὔσαι τῆς γνησίας παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας, προσέφερον οὐχ ἦττον καὶ θετικὴν συμβολὴν, δοῦσαι ἀφορμὴν πρὸς διασάφησιν τῆς ἀσαφῆς περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ ἀντιλήψεως καὶ διατύπωσιν τῆς ὀρθῆς διδασκαλίας ὑπὸ τῶν πρὸς τοῦτο συγκληθεισῶν οἰκουμενικῶν συνόδων⁷.

ΣΟΦΟΚΛΗΣ Δ. ΛΩΛΗΣ

1. *Loofs*, Nestoriana, σελ. 277.

2. *Migne* 83, 436.

3. *Kveίλλου*, *Migne* 77, 41.

4. Αὐτόθι, *Migne* 77, 78. Ἴδὲ καὶ *J. Neve*, ἔ. ἀ. σελ. 131 ἔξ.

5. Παρὰ *R. Ottley*, *The doctrine of the incarnation*, vol. 2. p. 98.

6. Πλείονα ἰδὲ *J. Neve*, ἔ. ἀ. σελ. 134 ἔξ.

7. Τὰς ἐπ' αὐτῶν ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἰδὲ ἐν *I. N. Καρμίση*, *Τὰ Δογματικά καὶ Συμβολικά Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, Τόμ. Α', Ἀθήναι 1952.

Τὸ νὰ πῶσιν τις εἰς βόρβορον εἶναι λυπηρόν· λυπηρότερον ὁμοῦς εἶναι τὸ νὰ μὴ θέλῃ νὰ ἐξέλθῃ ἐξ αὐτοῦ.

Δὲν εἶναι τόσοσιν δύσκολον νὰ μάθῃ τις νὰ ὀμιλῇ ὅπως πρέπει, ὅσον δύσκολον νὰ μάθῃ νὰ σιωπᾷ ὅταν πρέπει.

Αἱ ἁμαρτίαι ἔρχονται συνήθως παρακολουθούμεναι ὑπὸ γελῶτων, φεύγουσιν ὁμοῦς παρακολουθούμεναι ὑπὸ δακρύων.

Καὶ μικρὰ ἁμαρτία δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ὄλεθρον, ὅπως μικρὰ ὀπή δύναται νὰ πληρώσῃ ὕδατος μέγα πλοῦτον.

1. *A. Γερομυχαλοῦ*, ἔ. ἀ. σελ. 175.
 2. *J. Neve*, ἔ. ἀ. σελ. 51 ἔξ.
 3. Ἴδὲ *Τερτυλλιανοῦ*, *De carne christi*, *Migne*, P.L. 2, 841.
 4. Γρ. Νύσης, Πρὸς Εὐνόμιον, *Migne* 45, 701.
 5. Μ. Ἀθανάσιος, *Migne* 26, 1096.
 6. *A. Γερομυχαλοῦ*, ἔ. ἀ. σελ. 105. Ἴδὲ καὶ *J. Neve*, ἔ. ἀ. σελ. 126 ἔξ.
 7. Παρὰ *Lietzmann*, *Apollinaris*, frag. 71, p. 221, 14 f.
 8. Αὐτόθι, σελ. 181, 1.
 9. Αὐτόθι, σελ. 192, 2.

ΤΟ ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑΝ

Γ.

Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ

Ο Ἅγιος Κλήμης, ὁ πρῶτος τῶν Ἀποστολικῶν Πατέρων καὶ πιθανὸν μαθητῆς τοῦ Ἁγίου Πέτρου (1), ὑπῆρξεν εἰς ἓκ τῶν πρώτων Ἐπισκόπων τῆς Ρώμης, ὁ τρίτος μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου ἴδρυσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης(2).

Ο Ἅγιος Κλήμης ἐγνώριζε προσωπικῶς τοὺς δύο Ἀποστόλους καὶ συνειργάσθη μετ' αὐτῶν. Καὶ πράγματι, ἀπὸ τὰς βιογραφικὰς του σημειώσεις περὶ τῶν Πρωτοκορυφαίων, ἰδίως ἀπὸ αὐτὰς ποὺ ἀναφέρονται τὰ τελευταῖα συμβάντα τοῦ Ἁγίου Παύλου, δύναται τις δὲ συμπεράνει, ὅτι τοὺς ἐγνώριζεν πολὺ καλὰ. Δὲν θὰ σφάλλωμεν διὰ τοῦτο καθόλου, ἂν δεχθῶμεν τὰς μαρτυρίας τοῦ Ὁριγένους(3) καὶ τοῦ Εὐσεβίου(4), κατὰ τὰς ὁποίας ὁ Ἅγιος Κλήμης εἶναι ὁ Κλήμης ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Ἀπόστολος εἰς τὴν πρὸς Φιλιπησίους Ἐπιστολὴν του ὡς ἓνα τῶν μαθητῶν καὶ συνεργάτην του εἰς τὴν ἱεραποστολὴν(5).

Εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους πρώτην του Ἐπιστολὴν(6) ὁ Κλήμης κατέλιπε μερικὰς συντόμους ἀλλὰ σαφεῖς καὶ συγκεκριμέναις σημειώσεις τῶν τελευταίων περιπειριῶν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀναφέρονται εἰς τὰ κανονικὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης.

1. Ὁριγένους, τόμ. Γ' τῶν εἰς τὴν Γένεσιν, κεφ. α', κα': «Κλήμης δὲ ὁ Ρωμαῖος, Πέτρου ἀποστόλου μαθητῆς...» (Mg. G., 12,85) καὶ ἐπίσης ἐν Περὶ Ἀρχῶν, 2,3 Ἁγ. Εἰρηναίου, Ἐλεγχος καὶ Ἀνατροπὴ τῆς Ψευδωνύμου Γνώσεως, (Κατὰ Αἰρετικῶν), 3,3 (Mg. G., 7,849) Ἁγίου Ἱερωνύμου, De Scriptur. Ecclesiast., 15.

2. Ἁγ. Εἰρηναίου, Κατὰ Αἰρετικῶν, 3,3 (Mg. G., 7, 849) Ἁγ. Ἐπιφανίου Πανάρου (Κατὰ Αἰρέσεων), 27,6 (Mg. G., 41,373) Εὐσεβίου, Χρονικῶν, 2 (Mg. G., 19,549). Ὁ Τερτυλλιανὸς λέγει, ὅτι ὁ Ἅπ. Πέτρος ἐχειροτόνησε τὸν Κλήμεντα Ρώμης, πρῶτα τὸ ὅποῖον εἶναι ἀναντιρροῦτως ἀνακριβές, δεδομένου ὅτι ὁ Κλήμης ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος περὶ τὸ ἔτος 80, καὶ συνεπῶς εἴκοσι τοὐλάχιστον ἔτη ἀπὸ τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου τοῦ Ἀποστόλου.

3. Ὁριγένους, Εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγ. Ἐξηγητ. 4,54 (Mg. G., 14,197).

4. Εὐσεβίου, Ἐκκλῆσ. Ἱστορ. 3,15 (Mg. G., 20,249).

5. Πρὸς Φιλιπησίους, 4,3: «...οἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς».

6. Τὸ κείμενον ἐν Migne G., 1,199-328. Ἡ Α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴ τοῦ Ἁγ. Κλήμεντος εἶναι ἀναμφισβητήτως ἀθθεντικὴ καὶ ἀποτελεῖ ἀναμφιβόλως ἐν ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα μνημεῖα τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιότητος.

Κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας ἦτο λίαν γνωστὴ καὶ φημισμένη (Martigny, Dict. Antiq. Christ. σελ. 650). Ὁ Ἁγ. Εἰρηναῖος τὴν ἀναφέρει μετὰ μεγάλου σεβασμοῦ καὶ καλεῖ αὐτὴν ὡς «ἱκανωτάτην γραφὴν» (Κατὰ Αἰρετικ. 3,3 Mg. G., 7,849-850). Καὶ ὁ Εὐσεβίος μαρτυρεῖ, ὅτι ἀνεγινώσκοντο εἰς μεγάλον ἀριθμὸν Ἐκκλησιῶν, ὅπως ἀκριβῶς καὶ αἱ κανονικαὶ τῶν Ἀποστόλων ἐπιστολαί. (Εὐσεβ., Ἐκκλ. Ἱστορ., 3,16 Migne, 20,249).

Ἄς ἴδωμεν ποῖα εἶναι καὶ ὑπὸ ποίας περιστάσεις τὰς ἔγραψε :

Κατὰ τὸ 96 μ.Χ., ὅταν ὁ Κλήμης ἐπληροφορήθη, ὅτι ἐπανελήφθησαν αἱ διχόνοιαὶ καὶ ἔριδες μεταξὺ τῶν χριστιανῶν τῆς Κορίνθου, αἱ ὁποῖαι προηγουμένως εἶχον τόσον λυπήσει τὸν Ἅγιον Παῦλον(1), ἀπέστειλεν εἰς αὐτοὺς μίαν περίφημον ἐπιστολὴν συμβουλευθεῖν αὐτοὺς ἀδελφικῶς νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ πνεῦμα τοῦ διχασμοῦ καὶ νὰ ὑποταχθῶν εἰς τοὺς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀνωτέρους των.

Διὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὰς πρὸς τοῦτο νοουθεσίας του, προβάλλει πολλὰ παραδείγματα τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης· καὶ εἶναι εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον ποῦ, ἐξυμνῶν τὸ πνεῦμα τῆς ὑποταγῆς καὶ τῆς ὑπομονῆς τοῦ Ἁγίου Παύλου, γράφει :

«Διὰ ζῆλον (ὁ) Παῦλος ὑπομονῆς βραβεῖον ὑπέσχευεν, ἐπτάκις δεσμὰ φορέσας, (φυγα)δευθεῖς, λιθάσθεις, κῆρυξ γενόμενος ἐν τε τῇ ἀνατολῇ καὶ ἐν (τῇ) δύσει, τὸ γενναῖον τῆς πίστεως αὐτοῦ κλέος ἔλαβεν· δικαιοσύνην διδάξας ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ἐπὶ τὸ τέραμα τῆς δύσεως ἐλθὼν, καὶ μαρτυρήσας ἐπὶ τῶν ἡγουμένων, οὕτως ἀπηλλάγη τοῦ κόσμου, καὶ εἰς τὸν ἅγιον τόπον ἐπορεύθη, ὑπομονῆς γενόμενος μέγιστος ὑπογραμμός»(2).

Αἱ φράσεις, αἱ ὁποῖαι ἐδῶ μᾶς ἐνδιαφέρουν εἶναι αἱ ἀναφερόμεναι τὰ μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ Ἅγιος Παῦλος ἐκήρυξεν, ἤτοι :

1.—«Κῆρυξ γενόμενος ἐν τε τῇ ἀνατολῇ καὶ ἐν τε τῇ δύσει».

2.—«διδάξας ὅλον τὸν κόσμον», καὶ

3.—«ἐπὶ τὸ τέραμα τῆς δύσεως ἐλθὼν».

Θὰ ἀσχοληθῶμεν πρῶτον νὰ διακριθῶσιν τὴν γεωγραφικὴν ἔννοιαν τῶν τριῶν τούτων φράσεων, καὶ δευτερον τὴν ἱστορικὴν ἀξίαν τοῦ ὅλου κειμένου.

Ἡ πρώτη φράσις: «κῆρυξ γενόμενος ἐν τε τῇ ἀνατολῇ καὶ ἐν τε τῇ δύσει» δὲν ἐγκλείει παρὰ μίαν πολὺ γενικὴν ἔννοιαν, καίτοι νοῦς ὀλίγον συνηθισμένος εἰς τὴν κριτικὴν τῶν κειμένων θὰ ἐκινδύνευεν εὐκόλως νὰ σκεφθῆ, ὅτι ἐδῶ διὰ τῆς λέξεως «δύσει» ὑπαινίσσεται ἤδη τὸ ταξίδιον τοῦ Ἀποστόλου εἰς τὴν Ἰσπανίαν. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀναγνωρίσῃ τις με ἐϊλικρίνειαν, ὅτι τὸ ἀόριστον τῆς ἐννοίας αὐτῆς τῆς ἐκφράσεως δὲν μᾶς δίδει τὸ δικαίωμα νὰ δώσωμεν μίαν τοιαύτην συγκεκριμένην ἐρμηνείαν. Μᾶλλον πρέπει νὰ δεχθῶμεν, ὅτι «δύσει» δὲν σημαίνει ἐδῶ τὸ ἄκρον τῆς δύσεως, ὅπου κεῖται ἡ Ἰσπανία, ἀλλὰ γενικῶς τὰ δυτικὰ μέρη τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸν Κλήμεντα ἀντιπροσωπεύει ἡ Ρώμη, κέντρον καὶ ψυχὴ τῆς δύσεως. Τὸ ἐννοοῦμεν δὲ αὐτὸ καὶ ἀπὸ τὴν γενικὴν ἔννοιαν ἐπίσης καὶ τὸ ἀόριστον τῆς λέξεως «ἀνατολῇ», ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τὴν ἰδίαν φράσιν, καὶ ἀποκλείεται νὰ σημαίνῃ τὸ ἄκρον τῆς Ἀνατολῆς, ὅπου ὁ Ἀπόστολος ποτὲ δὲν μετέβη, ἀλλὰ τὰ κυριώτερα μέρη τῆς Ἀνατολῆς δηλ. τὰ Ἱεροσόλυμα, Ἀντιόχειαν ἴσως καὶ

1. Α' Κορινθ., 1,10-13.

2. Mg. G., 1, 99, κ. ε.

τὴν Ἑλλάδα⁽¹⁾. Ἡ λέξις λοιπὸν «δύσει» ἔχει ὅλας τὰς πιθανότητας νὰ σημαίη τὴν αὐτοκρατορικὴν πρωτεύουσαν.

Πλέον ἐπεξηγηματικὴ εἶναι ἡ δευτέρα φράσις, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἅγιος Παῦλος ἐδίδαξε τὴν δικαιοσύνην εἰς «ὄλον τὸν κόσμον». Αὕτῃ ἡ ἔκφρασις μᾶς ἐνθυμίζει τὰ λόγια τοῦ ἰδίου Ἀποστόλου εἰς τὴν δευτέραν ἐπιστολὴν του πρὸς τὸν Τιμόθεον: «ὁ δὲ Κύριός μου παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσε με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ καὶ ἀκούσωσιν πάντα τὰ ἔθνη»⁽²⁾. Οὗτοι οἱ λόγοι, οἱ ἐκφράζοντες τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ Ἀποστόλου διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ του, τοῦ «εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου ὀνομάσθη Χριστός»⁽³⁾, δὲν δύνανται νὰ ἔχουν γραφῆ παρὰ μετὰ τὸν εὐαγγελισμόν του εἰς τὴν Ἰσπανίαν, εἰς τὴν ὁποίαν τόσον ἐπεθύμει νὰ μεταβῇ.

Ἡ ἔκφρασις «ὄλον τὸν κόσμον» δὲν ἔχομεν τὴν ἀξίωσιν νὰ σημαίη ὅλα τὰ ἔθνη καὶ ὅλας τὰς χώρας τῆς κατοικημένης γῆς. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ ἔννοια τῆς ἔκφρασεως αὐτῆς ἔχει ἀναμφιβόλως μίαν εὐρύτητα καὶ ὑπερβολὴν — χωρὶς ὅμως νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ὑπερβολὴ ἢ ἱστορικὴ ἀξία τῆς ἐννοίας τοῦ κειμένου⁽⁴⁾. Πλήθος εἶναι αἱ μαρτυρίαι, ὅτι κατὰ τοὺς ἀποστολικοὺς χρόνους «ὄλος ὁ κόσμος» εἶχε αὐτὴν τὴν γενικὴν καὶ ἀόριστον ἔννοιαν, ὅπως σήμερον.

Καὶ ὁ Ἅγιος Παῦλος χρησιμοποιεῖ συχνάκις αὐτὴν τὴν ἔκφρασιν καὶ ἄλλας ὁμοίας. Πρὸς τοὺς Ῥωμαίους γράφει, ὅτι ἡ πίστις των φημίξεται «ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ»⁽⁵⁾, καὶ πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς, ὅτι ἡ φήμη τῆς πίστεως των διεδόθη «ἐν παντὶ τόπῳ»⁽⁶⁾. Ἐπίσης γράφει πρὸς τοὺς Κολασσαεῖς, ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον καρποφορεῖ καὶ διαδίδεται «ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ»⁽⁷⁾ καὶ ὅτι ἐκηρύχθη «ἐν πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν»⁽⁸⁾. Ὁ ἴδιος Ἀπόστολος ἀναφέρει διὰ τὴν ἀποστολικὴν ἐργασίαν τῶν Δώδεκα, τὸν τέταρτον στίχον τοῦ Ψαλμοῦ 19: «Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν».

Ἡ ἔκφρασις «ὄλον τὸν κόσμον», δὲν ἀποτελεῖ λοιπὸν ἐδῶ μίαν ὑπερβολὴν τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος, ἐπιθυμούντος νὰ ὑπερβάλῃ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὰς ἀποστάσεις τῶν ταξειδίων τοῦ Ἁγίου Παύλου. Ὁ Κλήμης ἐχρησιμοποίησεν αὐτὴν τὴν φράσιν τότε, ὅπως τὴν χρησιμοποιοῦμεν καὶ σήμερον, διὰ νὰ ἐξηγήσῃ «παντοῦ», ὡς μίαν ἔννοιαν γενικὴν καὶ ἀόριστον.

Ἀλλὰ ἡ πλέον σαφὴς φράσις τοῦ ἀποσπάσματος σχετικῶς μετὰ τὸ θέμα, ποὺ μᾶς ἀπασχολεῖ εἶναι ἡ 3η: «καὶ ἐπὶ τὸ τέρμα τῆς Δύσεως ἐλθὼν».

Κατὰ πρῶτον ἂς σημειώσωμεν, ὅτι ἡ θεωρία περὶ μᾶς μεταγενεστέρως προσθήκης αὐτῆς τῆς ἔκφρασεως εἰς τὸ κείμενον τοῦ Κλήμεντος εἶναι ἄνευ ἀξίας, ἐν σχέ-

σει μετὰ τὴν ἐπιστημονικὴν κριτικὴν. Ἄρκει νὰ εἰπωμεν, ὅτι ἡ ἔκφρασις αὕτη συναντᾶται ἀπολύτως εἰς ὅλα τὰ χειρόγραφα τὰ φέροντα τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος, τόσον τὰ ἑλληνικὰ ὅσον καὶ τὰ κοπτικά, τὰ συριακὰ καὶ τὰ λατινικά.

Ἡ κριτικὴ συνεπῶς, μὴ ἀμφιβάλλουσα διὰ τὴν ἀuthenticitῆν τῆς φράσεως αὐτῆς, ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῆς διατυπούσα, τοιουτοτρόπως διαφόρους θεωρίας σχετικῶς μετὰ αὐτὴν.

Κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Dubowy, δυνάμεθα εὐκόλως νὰ κατατάξωμεν τὰς θεωρίας αὐτὰς (περισσότερας τῶν 14) καὶ νὰ τὰς συμπύξωμεν, συμφώνως πρὸς τὰς κυρίας κοινὰς γραμμὰς των, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θὰ μᾶς δώσῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὸν σχηματισμὸν τῶν ἑξῆς τεσσάρων κατηγοριῶν:

1) Αὐτὰς ποὺ διακρίνουν εἰς τὴν φράσιν αὐτὴν μεταφορικὸν ὑπαινιγμὸν.

2) Αὐτὰς ποὺ τῆς ἀποδίδουν ὑπερβολικὴν ἔννοιαν.

3) Αὐτὰς ποὺ διακρίνουν ἓνα συγκεκριμένον ὑπαινιγμὸν τῆς Ρώμης.

4) Τὸ πλεῖστον τῶν θεωριῶν, αἵτινες παραδέχονται, ὅτι ἐν αὐτῷ ὑπάρχει συγκεκριμένη πληροφορία περὶ ταξειδίου εἰς Ἰσπανίαν.

Μία μερὶς ὀλίγων κριτικῶν, οἱ ὁποῖοι σήμερον ἐπιμένουν εἰς τὸ νὰ ἀρνοῦνται ἀκόμη, παρ' ὅλας τὰς βεβαιώσεις, τὸ χιλιοαποδεδειγμένον γεγονός τῆς δευτέρας φυλακίσεως τοῦ Ἁγίου Παύλου εἰς τὴν Ρώμην, δὲν δύνανται φυσικὰ παρὰ νὰ ἀρῆται ἐπίσης καὶ τὸ ταξειδίον του εἰς τὴν Ἰσπανίαν κατὰ τὴν περίοδον μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας φυλακίσεώς του. Αὐτὸ θὰ τοὺς ἠνάγκαζε νὰ διορθώσουν τὸ χρονολογικὸν Παυλικὸν σύστημα των καὶ προτιμοῦν ν' ἀποδίδουν μίαν ἀπλὴν μεταφορικὴν ἔννοιαν εἰς τὴν ἔκφρασιν «τέρμα τῆς Δύσεως»⁽¹⁾. Κατὰ τὴν γνώμην των, ἡ φράσις «ἐπὶ τὸ τέρμα τῆς Δύσεως ἐλθὼν» θὰ ἔπρεπε νὰ ἐρμηνευθῇ: «παρουσιασθεῖς ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν τῆς Δύσεως», δηλαδὴ εἰς τὸν Καίσαρα. Ἀλλὰ ἡ ἀνακρίβεια αὐτῆς τῆς ἐρμηνείας εἶναι καταφανής, δεδομένου ὅτι αὕτῃ μᾶς ἀναγκάζει εἰς μίαν οὐσιαστικὴν ἀλλαγὴν τῆς κυρίας ἐννοίας τῆς φράσεως μετὰ τὴν ἀδικαιολόγητον ἀντικατάστασιν τῆς προθέσεως «ἐπὶ» (=ἔως), διὰ τῆς προθέσεως «ὑπὸ» (=ἔμπροσθεν).

Μερικοὶ ἄλλοι ὁπαδοὶ τῆς μεταφορικῆς ἐρμηνείας ἐξηγοῦν: «πραγματοποιήσας, τὸ τέρμα τῆς ἀποστολῆς του» καὶ ἄλλοι: «φθάσας εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του».

Εἶναι σαφές, ὅτι ὅλαι αὗται αἱ θεωρίαι ἀπέχουν ἀπὸ τὴν ὀρθὴν καὶ καθαρὰν ἔννοιαν τῶν λέξεων. Νομίζομεν, ὅτι δυνάμεθα νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν, διὰ νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι ἐκεῖνος, ὅστις θὰ μελετήσῃ ὄλον τὸ χωρίον, χωρὶς προκατάληψιν, θὰ σχηματίσῃ τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ὁ ὅρος «τέρμα τῆς Δύσεως», ὅπως οἱ προηγούμενοι «ἀνα-

1. Ἄς μὴ λησμονῶμεν ὅτι ὁ Κλήμης γράφει ἀπὸ τὴν Ρώμην.

2. Β' Τιμ. 4.17.

3. Ρωμ. 15,20.

4. Ρωμ. 1,8.

5. Α' Θεσσαλ. 1,8.

6. Κολασ. 1,6.

7. Κολασ. 1,23.

1. Τελευταίως τὸ χρονολογικὸν μας Παυλικὸν σύστημα ἔχει ἀποδειχθῆ διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Κλαυδίου. Brassar, Une inscription de Delphes et la chronologie de Saint Paul». (Rêvue Biblique, t. 10, 1913, σελ. 36—53, καὶ 207—217).

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ Ο "ΚΟΣΜΟΣ",

Γ' ΤΟ ΘΕΑΜΑ

Κατά δύο κυρίως τρόπους παρέχεται τὸ θέαμα εἰς τὸ εὐρύτερον κοινόν: μὲ τὸ Θέατρον καὶ μὲ τὸν Κινηματογράφον.

Κατὰ τὸ διάστημα, λοιπόν, τοῦ λήξαντος ἔτους 1953 ἐπαίχθησαν εἰς τὰς Ἀθήνας 126 θεατρικὰ ἔργα. — Διὰ τὴν θεατρικὴν κίνησιν τῶν Ἐπαρχιῶν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχουν σαφῆ στοιχεῖα. — Ἐκ τῶν ἀθηναϊκῶν αὐτῶν θεατρικῶν ἔργων, τὰ 88 ἀντιπροσωπεύουν ἐπιθεωρήσεις καὶ κωμωδίας, 12 ἦσαν μουσικὰ ἔργα καὶ 26 ἄλλα ἔργα σοβαροῦ ἢ ἠθογραφικοῦ περιεχομένου. Ἄν καὶ δὲν ἔχωμεν θεατρικὰ ἔργα ἠθικοθηρσκευτικοῦ περιεχομένου, ἔχομεν ὅμως ἀναλογίαν 1 πρὸς 3 τοῦ σοβαροῦ καὶ τοῦ μουσικοῦ ἔργου πρὸς τὰς κωμωδίας καὶ τὰς ἐπιθεωρήσεις.

Τὸ δυσάρεστον εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν εἶναι, ὅτι τὸ σοβαρὸν θέαμα ἔχει ὀλίγους θεατὰς καὶ μικρὸν ἀριθμὸν παραστάσεων — οἱ ὀλίγοι ὅμως θεαταὶ εἶναι συνήθως ἀρκούντως καλλιεργημένα πρόσωπα —, ἐνῶ τὸ ἑλαφρὸν θέαμα ἔχει πολλοὺς θεατὰς καὶ πολλὰ παραστάσεις.

Γεγονός, ἐν τούτοις, ἄξιον νὰ ὑπογραμμισθῇ εἶναι, τὸ ὅτι, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, τὸ θέατρον ἔχει πολὺ εὐπρεπισθῆ ἐν σχέσει πρὸς τὸ παρελθὸν καὶ ἔχει πράγματι καταστῆ ἐν μέσσει ψυχαγωγίας τοῦ ἀστικοῦ κόσμου, ψυχαγωγίας βεβαίως ὑγινοῦς.

Διὰ τὸ παιδικὸν θέαμα, θὰ γίνῃ ἀλλαχοῦ λόγος.

Τὸ μέγα ὅμως θέαμα, ἡ πραγματικὴ λαϊκὴ ψυχαγωγία, διὰ μικροῦς καὶ διὰ μεγάλους, εἶναι ὁ κινηματογράφος. Ἡ δι' ὀλίγην ὥραν ἀπομόνωσις ἀπὸ τὴν κουραστικὴν βιοπάλην, ἡ ὄνειρώδης ἀτμόσφαιρα, τὸ ἐφθηνὸν εἰσιτήριο καὶ ὁ ἄρτιος τεχνικὸς ἐξοπλισμὸς του, κατέστησαν τὸν κινηματογράφον ἀπαραίτητον εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς οἰκογενειακῆς ἑβδομάδος.

Εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὰ προάστεια λειτουργοῦν περὶ τοὺς 64 χειμερινοὶ κινηματογράφοι. Κατὰ δὲ τὸ λήξαν ἔτος 1953 οἱ κινηματογράφοι αὐτοί, μαζὶ μὲ τοὺς θερινούς, παρουσίασαν 628 κινηματογραφικὰ ἔργα. Τὰ ἔργα ταῦτα ἦσαν: 287 περιπετειώδη (πολεμικά, ἀστυνομικά, ἐξερευνητικά), 132 ἐρωτικά (γυμνότητες, σκάνδαλα), 78 αἰσθηματικά, 30 κοινωνικοῦ ἠθικωτέρου περιεχομένου, 47 κωμωδία, 21 δραματικά, 13 μουσικά, 8 ἱστορικά ἢ διάφορα καὶ 12 μὲ ἀγιογραφικὰ ἢ ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς θέματα («Δαυὶδ καὶ Βηθσαβέε», «Μαρία Μαγδαληνή», «Βασιλεὺς τῶν Βασιλέων», «Τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ», «Ἡ Κασσιανή», «Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους»,

τολῆ καὶ δύσει» καὶ «ὄλον τὸν κόσμον», ἀποτελοῦν ἐκφράσεις κυρίως γεωγραφικῆς ἐννοίας καὶ οὐχὶ συμβολικῆς.

Γεοδ. PAUL BALLESTER CONVALIER

«Σαμψὼν καὶ Δαλιδά», «Βασίλισσα τοῦ Σαββᾶ», «Σαλώμη», «Ὁ Χιτών», «Ἐξομολόγησις» καὶ «Δὸν Καμίλλο»). Τὰ τελευταῖα ταῦτα κινηματογραφικὰ ἔργα ἀνέρονται μόνις εἰς τὸ 1,8% τοῦ συνόλου, χωρὶς τοῦτο νὰ δεικνύη καὶ τὴν πραγματικὴν ἀναλογίαν, ἀφοῦ ἄλλα ἔργα παίζονται εἰς πολλοὺς συγχρόνως κινηματογράφους καὶ ἐπὶ πολλὰς ἑβδομάδας καὶ ἄλλα μόνις καὶ μετὰ βίας συμπληρώνουν βίον μίας ἑβδομάδος. Τὸ κοινόν, πάντως, ἂν κρίνωμεν ἀπὸ τὴν ἀναλογίαν, προτιμᾷ τὰ περιπετειώδη καὶ τὰ σκανδαλιστικὰ κινηματογραφικὰ ἔργα.

Ἐκ τῶν ἀγιογραφικοῦ θέματος ἔργων, τὰ μὲν 5 ἐπαίχθησαν κατὰ τὴν Μεγάλην ἑβδομάδα καὶ ἦσαν συνήθως, κακαὶ ἐκδόσεις τοῦ βίου τοῦ Κυρίου, σωστῆ «χονδροκοπία», τὰ δὲ λοιπὰ 5 ἦσαν ἐνδιαφέρονσαι βασιλικαὶ ἱστορίαι ἀπὸ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην. Τὸ εἶδος αὐτὸ τελευταῖα καλλιεργεῖται συχνότερον ἀπὸ ἄλλοτε εἰς τὰ κέντρα κινηματογραφικῆς παραγωγῆς, τοῦτο δὲ σημαίνει, ὅτι τὸ κοινὸν παρουσιάζει ζσηρότερον ἐνδιαφέρον. Τὰ δύο τελευταῖα κινηματογραφικὰ ἔργα αὐτῆς τῆς κατηγορίας, περιγράφουν τὴν ζωὴν καὶ τὰ προβλήματα δύο ἐφημερίων.

Ὅσον λυπηρὸν εἶναι τὸ στατιστικὸν δεδομένον, τὸ ὅποιον μᾶς δίδει τὴν ποιότητα τῆς ψυχαγωγίας τοῦ εὐρέως κοινού, ἄλλο τόσον ἰσχυρὰ εἶναι ἡ πίεσις τῆς ἀπαιτήσεως αὐτοῦ τοῦ κοινού, ὅπως ἔχη τὸν κινηματογραφικὸν του θέαμα. Οὕτως ἢ ἄλλως, ὁ κινηματογράφος σήμερον εἶναι μία πιεστικὴ πραγματικότης, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς δύναται ν' ἀγνοήσῃ. Καὶ ἂν ἀκόμη κατορθώσωμεν νὰ τὴν ἀποκλείσωμεν ἀπὸ μικρὰν μερίδα ἀνθρώπων, οἱ λοιποὶ θὰ ἐξακολουθήσουν ψυχαγωγούμενοι εἰς τὰς σκοτεινάς αἰθούσας τῶν ἐπὶ τῆς ὁθόνης σκιῶν.

Δὲν εἶναι δυνατόν, βεβαίως, νὰ ζητήσωμεν νὰ ἔχη καὶ ἡ Ἐκκλησία τὸ θέατρον τῆς καὶ τὸν κινηματογράφον τῆς. Οὔτε καὶ δυνάμεθα νὰ ἀπαιτήσωμεν ἀπὸ τοὺς ἐπιχειρηματίας ν' ἀναβιβάξουν ἠθοπλαστικά θεάματα, ἀφοῦ τὸ κοινὸν ἐκδηλώνει τὰς προτιμήσεις του, καὶ τοιοῦτοτρόπως καθοδηγεῖ τοὺς ἐπιχειρηματίας. Εἶναι ὅμως δυνατόν νὰ διαφωτίσωμεν τὸ κοινόν, ν' ἀναβιβάσωμεν τὴν ἠθικὴν του στάθμην, νὰ λεπτύνωμεν τὸ καλλιτεχνικὸν του συναίσθημα, νὰ διοχετεύσωμεν τὸ ἐνδιαφέρον του πρὸς τὰ ὠραῖα θεάματα. Αὐτὰ θὰ γίνοντο μὲ ὅλα τὰ εἰς τὴν διάθεσίν μας μέσα: Μὲ τὸν γοαπτὸν καὶ προφορικὸν λόγον, μὲ τὰ Κατηχητικά Σχολεῖα, μὲ τοὺς Συλλόγους τῶν νεαρῶν ἡλικιῶν καὶ τῶν μεγάλων.

Ἄντι ἡ γνωστὴ μας κυρία νὰ μᾶς λέγῃ «δὲν ἔρχομαι εἰς τὸν κινηματογράφον, διότι φοβοῦμαι μήπως μὲ ἴδουν», καλύτερον θὰ εἶναι νὰ μᾶς εἴπῃ: «δὲν ἔρχομαι, διότι δὲν θέλω νὰ βλέπω θεάματα κακῆς ποιότητος καὶ ρυπαρά».

Ὁ κινηματογράφος δὲν εἶναι, καθ' ἑαυτὸν, ἠθικὸς ἢ ἀνῆθικος. Μέσον εἶναι, ὕλη, καὶ μόνον ἡ χρησιμοποίησις του ἐκ μέρους μας τὸν κάμνει ἢ τὸ ἐν ἢ τὸ ἄλλο. Εἶναι ἴσως ἀκόμη τολμηρόν, ἀλλὰ θὰ πρέπη κάποτε, νὰ συνιστῶμεν καὶ ἐν ὠραῖον κινηματογραφικὸν ἔργον, ὅπως συνιστῶμεν ἐν καλὸν βιβλίον.

ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Ἀποφάσει τῆς Ἱ. Συνόδου δημοσιεύομεν κατωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθ. 2276]1953 Ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἀπορριπτικὴν αἰτήσεως τῶν Διαμαρτυρομένων κατοίκων Νέου Μυλοτόπου Γιαννιτσῶν περὶ ἰδρύσεως ἰδίου ναοῦ.

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ ΕΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συγκείμενον ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ Σ. Διβάρη, Συμβούλου τῆς Ἐπικρατείας, Προεδρεύοντος, κωλυομένου τοῦ τε Προέδρου καὶ τοῦ Ἀντιπροέδρου, Γ. Θ. Σπυροπούλου, Ἐμμ. Σαουνάτσου, Δ. Μελισσηνοῦ, Δ. Καρβελλᾶ, Ν. Γρηγορίου, Γ. Δ. Σπυροπούλου, Συμβούλων τῆς Ἐπικρατείας, Κ. Καραπάνου καὶ Η. Καμπίτση, Παρέδρων τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

Συνεδρίασαν δημοσίᾳ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ του τῆ 6ῃ Νοεμβρίου 1953, παρόντος καὶ τοῦ Γραμματέως Π. Κατζούρου, ἵνα δικασθῆ τὴν κατωτέρω ἐκτιθεμένην ὑπόθεσιν ἐπὶ τῇ ἀπὸ 30 Ἰανουαρίου 1953 αἰτήσῃ :

τῶν 1) Θεοδώρου Φωτιάδου, 2) Δημητρίου Ἀρχαγγελίδου, 3) Γεωργ. Οὐρανίδου, 4) Πέτρου Ἀρχαγγελίδου, 5) Ἀναστ. Ἀλεξανδρίδου, 6) Ἰσαὰκ Καριοράνη, 7) Χριστοφ. Φωτιάδου, 8) Προδρόμου Φωτιάδου, 9) Ἀναστασ. Καλαλίδου, 10) Θεοφάνους Τσίνογλου, 11) Ἀναστασ. Λαζαρίδου, 12) Μαρίας Ποτοσάκη, 13) Μάρθας Ποτοσάκη, 14) Ἠλία Κότσογλου, 15) Προδρόμου Κανταρίδου, 16) Μουρατίου Χατζηλιάδου, 17) Ἀντωνίου Βασιλειάδου, 18) Ἰσαὰκ Ποτοσάκη, 19) Ἀναστασίας Καλαλίδου, 20) Σοφίας Βεζυρίδου, 21) Βασιλείου Τσίνογλου, 22) Σωκράτους Λαζαρίδου, 23) Παΐσιου Καλαλίδου, 24) Μελέη Μελετιάδου, 25) Ἀναστασίου Τσίνογλου, 26) Κωνίνου Ξανθοπούλου, 27) Δεσποίνης Ἀποστολίδου, 28) Ὠσανᾶ Σεμερτζή, 29) Μαγδαληνῆς Κουτσόκογλου, 30) Ἰωάννου Πατζιακτζή, 31) Γαβριὴλ Τσαβαλάκογλου, 32) Προδρόμου Μελετιάδου, 33) Ἀναστασίου Ἀβραμίδου, 34) Ἰορδάνου Ἀβραμίδου, 35) Κυριάκου Καλαλίδου, 36) Ἰορδάνου Λαζαρίδου, 37) Ζαχαρίου Βεζυρίδου, 38) Παύλου Παπαδοπούλου, 39) Ἐλένης Παπαδοπούλου, 40) Μαλῆ Κιοκπάσογλου, 41) Ἀλεξάνδρου Ἀλεξανδρίδου, 42) Σομ. Μελετιάδου, 43) Μαρίας Ἀλεξανδρίδου, 44) Δεσποίνης Πάτσκα, 45) Νι-

κόλου Κότσογλου, 46) Ἰωάννου Ἀρχαγγελίδου, 47) Κωνίνου Νικολαΐδου, 48) Ἐφραϊμ Ἀβραμίδου, 49) Ἰωνᾶ Θαντσίνογλου, 50) Ἰωνάθαν Βασιλειάδου, 51) Ματθαίου Ποτοσάκη, 52) Ἀναστασίου Κότσογλου, 53) Ἀριστείδου Κότσογλου, 54) Ἀλεξάνδρου Χατσηλιάδου, 55) Φιλίππου Οὐρανίδου, 56) Νικολάου Κιόκογλου, 57) Μαρίας Λαζαρίδου, 58) Δεσποίνης Ἀρχαγγελίδου, 59) Παύλου Ἀλεξανδρίδου, 60) Ἐλευθερίου Ἐλευθεριάδου, 61) Σουλτάνας Καλαλίδου, 62) Παύλου Παυλίδου ἢ Ἀβραμίδου καὶ 63) Δεσποίνης Κατιοράνη, κατοίκων Νέου Μυλοτόπου Γιαννιτσῶν, παραστάντων διὰ τῶν πληρεξουσίων τῶν δικηγόρων Θεμ. Τσάτσου καὶ Θεοφ. Ζούκα,

κατὰ Ὑπουργοῦ Παιδείας, παραστάντος διὰ τοῦ Εὐθ. Κουρουσοπούλου, Παρέδρου τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου,

περὶ ἀκυρώσεως τῆς παραλείψεως τοῦ Μητροπολίτου Ἐδέσσης ὅπως προβῆ εἰς ὀφειλομένην νόμιμον ἐνέργειαν.

Ἀκούσαν τοῦ Εἰσηγητοῦ, Παρέδρου τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας Η. Καμπίτση, ἀναγνόντος καὶ ἀναπτύξαντος τὴν ἔκθεσιν αὐτοῦ, καθ' ἣν τὸ ἱστορικὸν τῆς προκειμένης ὑποθέσεως ἔχει ὡς ἔπεται :

Οἱ αἰτούντες ἀνήκουσιν εἰς τὴν αἴρεσιν τῶν Εὐαγγελιστῶν, ἐζήτησαν δὲ τὴν ἀδειαν ἀνεγέρσεως ναοῦ εἰς τὸ χωρίον Μυλοτόπου Γιαννιτσῶν. Ὁ Μητροπολίτης Ἐδέσσης ἠρνήθη νὰ χορηγήσῃ τὴν ἀδειαν (ἐγγράφον 26]9-1-1953), τὴν ἀρνήσιν δὲ ταύτην προσβάλλουσιν νῦν ἐπὶ ἀκυρώσει οἱ αἰτούντες διὰ τῆς ὑπὸ κρίσιν αἰτήσεως καὶ τοῦ συμπληρουντος ταύτην δικογράφου προσθέτων λόγων.

Τὰ προκύπτοντα ζητήματα εἶναι ἀντίστοιχα πρὸς τοὺς λόγους ἀκυρώσεως.

Ἐφ' ὧν ὁ Εἰσηγητὴς ἀνέπτυξε τὴν γνώμην αὐτοῦ.

Ἀκούσαν τῶν πληρεξουσίων τῶν αἰτούντων, ἀναπτύξαντων καὶ προφορικῶς τοὺς λόγους τῆς αἰτήσεως καὶ αἰτησαμένων τὴν παραδοχὴν αὐτῆς, τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Ὑπουργοῦ αἰτησαμένου τὴν ἀπόρριψιν ταύτης.

Ἴδὸν τὰ σχετικὰ ἔγγραφα

Σκεφθὲν κατὰ τὸν Νόμον

Ἐπειδὴ ἡ ὑπὸ κρίσιν αἴτησις, δι' ἣν κατεβλήθησαν τὰ νόμιμα τέλη καὶ τὸ παράβολον (διπλ. ταμ. δικ. εἰσπρ. Ἀθηνῶν 6480, 6481, 6482]1953), ὡς αὕτη συμπληροῦται διὰ τοῦ ἀπὸ 26 Μαΐου 1953 δικογράφου προσθέτων λόγων, νομοτύπως καὶ ἐμπροθέσμως ἀσκηθεῖσα, τυγχάνει τύποις δεκτὴ καὶ ἐξεταστέα κατ' οὐσίαν.

Ἐπειδὴ τὸ ν. δ. 586]1941 (Ἐφημ. Κυβ. 350), κυρωθὲν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 184]1946 πράξεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου (Ἐφημ. Κυβ. 112), ὁρίζει ἐν ἀρθρῷ 9, ὅτι αἱ δύο παράγραφοι τοῦ ἐδαφίου Ι τοῦ ἀρθροῦ 24 τοῦ ἀν. ν. 2200]1940 «περὶ ἱερῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων» ἀντικαθίστανται διὰ τοῦ ἀρθροῦ 41 τοῦ ἀν. ν. 1369]1938 (Ἐφημ. Κυβ. 317), ὅπερ ὁρίζει ἐν παραγράφῳ Ι, ὅτι: «Διὰ τὴν ἀνέγερσιν παντὸς ναοῦ οἰουδήποτε δόγματος ἀπαιτεῖται ἄδεια τοῦ ἀρμοδίου κατὰ περιφέρειαν Μητροπολίτου καὶ ἔγκρισις τοῦ Ὑπουργείου Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας».

Ἐπειδὴ ἐν ἀρθρῷ Ι τοῦ Συντάγματος ὁρίζεται, ὅτι «ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας» πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἐλευθέρα καὶ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς τελούμενα ἀκωλύτως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων, ἀπαγορευομένου τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ πάσης ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας. Ἐκ τῆς διατάξεως ταύτης προκύπτει, ὅτι ἰδρύεται συνταγματικῶς προστατευόμενον ἀτομικὸν δικαίωμα ἐπὶ τὴν ἐλευθέραν καὶ ἀκώλυτον ἄσκησιν τῆς λατρείας αὐτῶν παρὰ τῶν ὁπαδῶν τῶν διαφόρων θρησκειῶν, ὅπερ ὅμως, ὡς ἐκρίθη

Ἐν τῷ μεταξύ θὰ ἦτο ἴσως δυνατόν νὰ μελετηθῆ, καὶ εἰς τὸ ἀμέσως προσεχὲς μέλλον νὰ ἐφαρμοσθῆ, κάποιον σχέδιον ὀργανώσεως περιοδεύοντος μορφωτικοῦ κινηματογράφου, κυρίως διὰ τὰ παιδιά τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων καὶ τοὺς νέους τῶν Συλλόγων. Ὁ κινηματογράφος αὐτός, τοποθετημένος ἐπάνω εἰς ἐν αὐτοκίνητον καὶ ἐμφωδιασμένος με ὄραιοτάτας μορφωτικῆς ἢ ἀγιογραφικῆς ταινίας, αἱ ὁποῖαι ἀφθονοῦν ἀλλαχοῦ (καὶ ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ θὰ δύναται νὰ ἐπιλεγοῦν ὡς κατάλληλοι καὶ διὰ τοὺς ἰδικούς μας σκοπούς), θὰ δύναται νὰ περιέρχεται τὰ ἐπαρχιακὰ κέντρα καὶ νὰ παίζει τὰ ἔργα του εἰς τὰς αἰθούσας τῶν Συλλόγων τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, πρὸς τέρψιν καὶ διδασκαλίαν μικρῶν καὶ μεγάλων.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ κινηματογράφος θὰ παύσῃ βαδμιθὸν νὰ εἶναι «τὸ ἀνήθικον θέαμα τῆς ἐποχῆς» καὶ θὰ γίνῃ ἐν ἐπὶ πλέον ὄργανον ἐξυπηρέτησεως τῶν σκοπῶν τῆς Ἐκκλησίας μας.

ΔΑΜΙΑΝΟΣ ΜΙΧ. ΣΤΡΟΥΜΠΟΥΛΗΣ

ήδη υπό του Δικαστηρίου τούτου (2358, 1897, 1896, 756 του 1952) τελεί υπό δύο προϋποθέσεις, ήτοι πρώτον ότι ή διάφορος αύτη θρησκεία τυγχάνει γνωστή και ουχι κρυφία και δεύτερον ότι δέν άσκειται υπό των όπαδών της προσηλυτισμός, ή άλλη τις επέμβασις κατά της έπικρατούσης θρησκείας.

Έπειδή τό κατά τ' άνωτέρω ίδρυόμενον υπό του Συντάγματος δικαίωμα, δέν άποκλείει κατ' άρχήν τό δικαίωμα της Διοικήσεως, όπως προβαίνει εις προηγουμένην εξακρίβωσιν της ύπάρξεως των προϋποθέσεων, υπό τας όποιας τό Σύνταγμα έπιτρέπει την άσκησιν της τριαύτης λατρείας, ήτοι άφ' ένός του χαρακτήρος της θρησκείας ως γνωστής και άφ' έτέρου της μη έν τή άσκήσει αυτής ένεργείας υπό των όπαδών αυτής προσηλυτισμού. Η έν προκειμένω έρευνα της Διοικήσεως έχει χαρακτηρηά άπλως διαπιστωτικόν της ύπάρξεως των ειρημένων προϋποθέσεων, ών ύφισταμένων καθίσταται ύποχρεωτική ή υπό της Διοικήσεως χορήγησις της σχετικής άδειας και ή ύπ' αυτής άποχή από πάσης άλλης ένεργείας παρακωλυούσης την άσκησιν του κατά τ' άνωτέρω συνταγματικού δικαιώματος. Υπό τριαύτην έννοιαν, έρμηνευόμενη ή έν τας ήγουμένης σκέψειςι παρατεθείσα διάταξις περί χορηγήσεως άδειας προς άνέγερσιν ναού, δέον νά θεωρηθί ώς συμπολιτευόμενη προς τό άρθρον I του Συντάγματος.

Έπειδή τό άρθρον I του Συντάγματος, καθιερούν άφ' ένός την έλευθερίαν πάσης γνωστής θρησκείας και τό άκώλυτον της άσκήσεως της λατρείας αυτής, άπαγορεύον δ' άφ' έτέρου τόν προσηλυτισμόν και πāsαν άλλην επέμβασιν κατά της έπικρατούσης θρησκείας, της 'Ανατολικής Όρθοδόξου του Χριστού Έκκλησίας, έχει την έννοιαν, ότι δέν άποτελεί προσηλυτισμόν ή καθαρά πνευματική διδασκαλία, έστω και άν αύτη καταδεικνύη τό ήμαρτημένον των άλλων θρησκειών και άποσπā τυχόν όπαδούς τούτων προσερχομένους αυτή έκουσίως, τούτο δέ διότι ή πνευματική διδασκαλία έγκείται έν τή φύσει πάσης έλευθέρας και άκωλύτως τελουμένης λατρείας. Πέραν όμως της τριαύτης πνευματικής διδασκαλίας, ήτις είναι έλευθέρα, ή διά μέσων άθεμίτων ή καταδικαζομένων υπό της ήθικής έντονος και φορτικής προσπάθειας άποσπάσεως όπαδών της έπικρατούσης θρησκείας συνιστά τόν υπό της άνωτέρω διατάξεως του Συντάγματος άπαγορευόμενον προσηλυτισμόν.

Έπειδή έκ των στοιχείων του φακέλλου, και δη του ύπ' αριθ. 43112α της 15/7/1948 έγγραφου της Διοικήσεως Χωροφυλακής Πιερίας, προκύπτει α) ότι επί έλασοκρατίας έκηρύσσετο υπό όπαδών της αίρέσεως των ευαγγελιστών, ότι ό κομμουνισμός δέν διώκει την ευαγγελικήν έκκλησίαν, τούτο δέ επί τω τέλει της άποσπάσεως όπαδών της διωκομένης τότε όρθοδοξίας, β) ότι γίνεται έκμετάλλευσις των δυσχερειών της ζωής διά χορηγήσεως χρημάτων και ίματισμού έκ των άποστελλομένων έξ άλλοδαπής, γ) ότι εις τόν έγγραφόμενον τό πρώτον ως μέλος της αίρέσεως δίδεται χρηματικόν ποσόν 100.000 δραχμών, δ) ότι διακηρύσσεται τό δόγμα, κατά τό όποιον όστις προσηλυτίσει έν άτομον εις την αίρεσιν άπαλλάσσεται του κριτηρίου και άπολαμβάνει αϊωνιότητα.

Έπειδή έκ του ύπ' αριθ. 14/43/2 της 18-11-48, έγγραφου της Γενικής Διοικήσεως 'Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης προκύπτει, ότι υπό των όπαδών της αίρέσεως διενεργείται προσηλυτισμός διά της ύποσχέσεως πάσης συνδρομής ήθικής και υλικής, αναφορικώς προς την οικονομικήν ανάπτυξιν επιχειρήσεων και την άποστολήν εις την άλλοδαπήν χάριν σπουδών.

Έπειδή έκ του ύπ' αριθ. 14/43/1α της 11-9-1948 έγγραφου του Κέντρου άλλοδαπών Μακεδονίας—Θράκης προκύπτει, ότι όπαδοί της αίρέσεως έκκυκλοφόρου βιβλία μη φέροντα την υπό του νόμου (άρθρ.

4 νόμου 1672/1939) προβλεπομένην ένδεικτικήν της αίρέσεως, εις ήν άνήκουσι, σφραγίδα.

Έπειδή έκ του ύπ' αριθ. 26 της 9ης 'Ιανουαρίου 1953 έγγραφου του Μητροπολίτου Έδέεσης και Πέλλης προκύπτει, ότι εις έβδομαδιαίαν άγοράν και κατά την πώλησιν ευαγγελικών έντύπων διεκηρύσσετο, ότι ταύτα είναι έφθηνά, έν αντιθέσει προς τά πωλούμενα υπό όρθοδόξων Ιερέων, οτινες είναι κλέπται ως και ότι ευαγγελικοί του χωρίου, εις δ έζητήθη ή παρ' αυτών άνέγερσις ναού, προέτρεπον τούς όρθοδόξους κατοίκους του αυτού χωρίου νά μη άποπερατώσωσι τόν αυτόθι υπό άνέγερσιν όρθόδοξον ναόν.

Έπειδή τά άνωτέρω περιστατικά, τά βεβαιούμενα εις έγγραφα δημοσίων και έκκλησιαστικών άρχών, και ως προς τό άνακριβές και άνυπόστατον των όποίων ούδέν αντίθετον στοιχείον προσάγεται υπό των αίτούντων, συνιστάσι πράξεις προσηλυτισμού και τούτου ένεκα νομίμως διά της ώδε προσβαλλομένης πράξεως δέν έχορηγήθη ή υπό των αίτούντων ζητηθείσα άδεια άνεγέρσεως ναού, άπορρίπτεται δέ τυγχάνουσιν οι περι του αντίθετου λόγοι άκυρώσεως.

Δι ά τα ύτα

Άπορρίπτει την υπό κρίσιν αίτησιν.

Διατάσσει την κατάπτωσιν του παραβόλου ύπερ του Δημοσίου και,

Καταδικάζει τούς αίτούντας εις την δικαστικήν δαπάνην του Δημοσίου έκ δραχμών έπτακοσίων χιλιάδων (700.000).

Έκρίθη και άπεφασίσθη έν 'Αθήναις τή 7η Νοεμβρίου 1953.

Ό Προεδρεύων Σύμβουλος

Ό Γραμματεύς

Σ. Διβάρης

Π. Κατζούρος

Έδημοσιεύθη δ' αυτόθι τή 11η Δεκεμβρίου ίδιου έτους.

Ό Πρόεδρος

Ό Γραμματεύς

Σ. Ν. Σολιώτης

Π. Κατζούρος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

‘Η’ Αποστολική Διακονία.

‘Η έν προηγουμένη φύλλω της «Έκκλησίας», κατά νόμον, δημοσίευσις της επί του ‘Απολογισμού της ‘Αποστολικής Διακονίας εισηγητικής έκθέσεως παρέχει εις την στήλην ταύτην την ενκαιρίαν, όπως έκφράση την χαράν της διά την κατά τό παρελθόν έτος σημειωθείσαν πρόοδον εις την εξέλιξιν του έργου του επιτελικού τούτου της Έκκλησίας ‘Οργανισμού, έφ’ όν τόσαι εστηρίχθησαν και στηρίζονται έλπίδες. Και είναι ιδιαίτερος ευχάριστος δι’ ημάς ή ενκαιρία αύτη, τόσω μάλλον, όσω ή πάροδος του χρόνου άποδεικνύει τās έλπίδας ταύτας στηριχθείσας επί βάσεων ασφαλών, διότι διά πάντα καλώς βλέποντα και όρθώς κρίνοντα τά έν ούτω βραχεί χρόνον διαστήματι άθορόβως έπιτευχθέντα άποτελοΐσι πραγματικά θαύματα, άτινα πρό τινος μόνον ως όνειρον ήδύναντο νά χαρακτηρισθώσιν. ‘Οθεν ευχόμεθα, όπως και ή κατά τό νέον έτος όρθαίς άποβή έξ Ίσου καρποφόρος και ικανή νά προσθέση και άλλας έπιτεύξεις εις όσα άχοι τούδε λίαν άξιειπαίνως έχουσι πραγματοποιηθή.

‘Επί μιās παρεξηγήσεως.

‘Επειδή όμως από καιρού εις καιρόν άκούονται ή άναγινώσκονται περι της ‘Αποστολικής Διακονίας

ἀνεύθυνοι τινες κρίσεις και χαρακτηρισμοί, τείνοντες να εμφανίσουν ταύτην ως Ὁργάνωσιν τινα παρ-άλληλον πρὸς τὰς ἰδιωτικὰς τοιαύτας—πρὸς τινὰς τῶν ὁποίων και ἀντιοτρατεύεται, δῆθεν—καλὸν και ὠφέλιμον εἶναι να γνωσθῆ, ἀπαξ διὰ παντός, ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ δεινὴν παρεξήγησιν. Διότι ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία εἶναι καθαρῶς Ἐκκλησιαστικὸς Ὁργανισμὸς, ἀπὸ τῆς Ποιμνιουόσης Ἐκκλησίας ἐξαρτώμενος, μόνον ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν ἐπιδιώξεων και τῶν κατενθύνσεων αὐτῆς κινούμενος και μόνον χάριν τῶν σκοπῶν τῆς Ἐκκλησίας δοῶν.

Και δὲν δύναται λοιπὸν, κατὰ ταῦτα, μήτε ἀντίθεσιν μήτε ἀντίδρασιν πρὸς ὄντιναδήποτε ν' ἀποτελεῖ αὕτη, διότι και δὲν δύναται να εἶναι ἄλλο τι, εἰ μὴ αὕτη αὕτη ἢ δροσὶς τῆς Ποιμνιουόσης Ἐκκλησίας, και ἄρα μόνον θέσεις και κατάφασις και οὐδέποτε ἀντίθεσις και ἄρνησις. Ἐν τῇ τελευταίᾳ δὲ ταύτῃ ἐννοία ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία δικαιοῦται μὲν πάσης ἀπὸ μέρους παντός ἀγαπῶντος τὴν Ἐκκλησίαν ἐνιοχύσεως, εἶναι δὲ πρόθυμος και να παράσχη πᾶσαν πρὸς οἰονδήποτε ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ὄντως ἐργαζόμενον δυνατὴν βοήθειαν, ὡς ἴδιον ἔργον ἀναγνωρίζουσα και ἐκτιμῶσα πᾶσαν ἐντὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν νομίμων διεξαγομένην πνευματικὴν κίνησιν.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἀποφάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὁ Ἀρχιεραματεὺς αὐτῆς Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομος Θέμελης τῇ 20ῇ παρελθόντος μηνὸς μεταβάς εἰς Κατερίνην ἐπέδωκε τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Κίτρους κ. Κωνσταντίνῳ ἀντίγραφον γνωματεύσεων ἱατρῶν καθηγητῶν τοῦ ἐν Ἀθῆναις Πανεπιστημίου περὶ δλοσχεροῦς ἀνικανότητος αὐτοῦ πρὸς ἄσκησιν τῶν ἀρχιερατικῶν του καθηκόντων. Ἡ Α. Σ. κατόπιν τούτου ἐπέδωκεν εἰς τὸν Ἀρχιεραματεὰ τὴν ἀπὸ τοῦ θρόνου παραίτησιν αὐτοῦ, ἥτις ὑποβλήθεισα τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἐγένετο ὑπ' αὐτῆς ἀποδεκτὴ κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 3ης ἰσταμένου μηνός. Τοποτηρητὴς τῆς οὕτω χηρευσάσης Ἱ. Μητροπόλεως Κίτρους ὄρισθη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων.

Ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου, ὅπως ἐκπροσπήσωσι τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐν Ἐβαντον τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν Β' Γεν. Συνέλευσιν τοῦ Οἴκ. Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν οἱ Σεβ. Μητροπολίται Φθιώτιδος κ. Ἀμβρόσιος, Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων και Καλαβρύτων και Αἰγιαλείας κ. Ἀγαθόνικος, οἱ Καθηγηταὶ τῆς Θεολογ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν κ. κ. Ἀμ. Ἀλιβιζάτος, Π. Μπρατσιώτης, Βασ. Βέλλας, Ἰω. Καρμύρης, Π. Τρεμπέλας, Γεράσ. Κοινιδάρης, Κων. Μπόνης και Βασ. Ἰωαννίδης, τρεῖς τακτικοὶ Καθηγηταὶ τῆς Θεολογ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Ἱερ. Κοτσῶνης.

— Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 286 (751) και ὑπὸ ἡμερομηνίαν 10 ἰσταμένου μηνός Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου ἀνεκοίνωθη τοῖς Σεβ. Ἱεράρχαις, ὅτι, κατ' ἐπίσημον ἀνακοίνωσιν, καθωρίσθη ὑπὸ τῆς Νομαρχίας Κωνσταντινουπόλεως, ὅπως οἱ ἐκεῖσε ὡς ἐπισκέπται μεταβαίνοντες Πατριάρχαι και Μητροπολίται ξένης ἰθαγενείας φέρωσι τὴν κληρικὴν τῶν περιβολῆν, ὑπὸ τὸν δρον τῆς πρὸ τῆς ἀφίξεώς των ἐγκαίρου πρὸς τὰς ἐν ΚΠόλει κυβερνητικὰς ἀρχὰς ἀνακοινώσεως τῶν ὄνομάτων αὐτῶν. Πάντες οἱ λοιποὶ κληρικοὶ ὑποχρεοῦνται να φέρωσι λαϊκὴν περιβολῆν.

— Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 358 (749) και ἀπὸ 29 1-1954 Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου παρεκλήθησαν οἱ Σεβ. Ἱεράρχαι, ὅπως εἰς περίπτωσιν ἀποδημίας ἐκ τῆς ἔδρας αὐτῶν αἰτῶνται ἐγκαίρως παρὰ τῆς Ἱ. Συνόδου τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν, οἱ δ' ἐξ αὐτῶν εἰς Ἀθήνας ἀφικνούμενοι γνωρίζωσι τῷ Συνοδικῷ Γραφείῳ τὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξεως και τῆς ἀναχωρήσεως αὐτῶν.

— Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 77 (750) και ἀπὸ 10-2-1954 Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου παρεκλήθησαν οἱ Σεβ. Ἱεράρχαι να ἀναγγείλωσι τῷ ποιμνίῳ αὐτῶν τὴν ὑπὸ τῆς Ἐξαρχίας τοῦ Παν. Τάφου ὀργανουμένην διὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Πάσχα προσκυνηματικὴν ἐκδρομὴν εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους και συστήσωσι τὴν εἰς ταύτην συμμετοχὴν τῶν πιστῶν.

Ἀποστολικὴ Διακονία. Τὴν παρελθούσαν Πέμπτην (11ην) ἐγένετο ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἡ ἐναρξὶς τῶν ἐργασιῶν τοῦ ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου συσταθέντος Ἐξομολογητικοῦ Φροντιστηρίου, εἰς ὃ μετ' ἐνθουσιώδους προθυμίας προσήλθον οἱ πρῶτοι ὑπὸ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς κληθέντες εἰς αὐτὸ τριάκοντα Πνευματικοὶ. Αἱ συγκεντρώσεις τοῦ Φροντιστηρίου θὰ γίνωνται ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐκάστην Δευτέραν και Πέμπτην και ὄραν 10 π.μ.

Ἐπὶ τῶν φοιτητῶν τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου ἤρξατο ἐκδιδόμενον μηνιαῖον δελτίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀ ν ἄ σ τ α σ ι ς», ὅπερ, συντασσόμενον ἐξ δλοκλήρου ὑπ' αὐτῶν, ἀποβλέπει εἰς τὴν μετὰ τῶν ἄλλων νέων, και δὴ τῶν φοιτητῶν και τῶν παλαιότερων τροφίμων τοῦ Οἰκοτροφείου, πνευματικὴν ἐπικοινωνίαν. Ἐκυκλοφόρησεν ἤδη τὸ διὰ τὸν μῆνα Ἰανουάριον 1954 πρῶτον φύλλον.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος τῇ 1ῃ ἰσταμένου μηνός προέστη ἐν τῷ Καθεδρικῷ ναῷ τῶν Ἀθηνῶν τῆς κηδείας τοῦ βουλευτοῦ Ἰωάννου Μακροπούλου.

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος προῆδρευσε συνεδριῶν τῆς μὲν Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Ἐνώσεως Κύπρου τῇ 1ῃ ἰσταμένου και σήμερον, τοῦ δὲ Κεντρ. Συμβουλίου τοῦ ΟΔΕΠ τῇ 3ῃ και τῇ 10ῃ.

Ἡ Α. Μακαριότης ἐδέχθη ἐν Ψυχικῷ εἰς συνεργασίαν τῇ μὲν 6ῃ ἰσταμένου τὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν κ. Παπαγιάννην, τῇ δὲ 11ῃ τὸν ὑπουργὸν τοῦ Ἐμπορίου κ. Παπαλλογούραν και τῇ 10ῃ μεταβάς εἰς τὸ Ἐπυργεῖον Ἐρησκειμάτων και Ἐθν. Παιδείας συνειργάσθη μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ κ. Καλλία.

Τὴν πρωτὴν τῆς 13ης ἰσταμένου ἐπεσκέψθη τὴν Α. Μακαριότητα ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπείῳ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Μακάριος.

Ἡ Α. Μακαριότης ἐδέχθη κατὰ τὸ διαρρεῦσαν δεκαπενθήμερον: τὸν Γεν. Διοικητὴν Ἠπείρου κ. Τσιτσάραν, τὸν ὄφυπουργὸν Στρατιωτικῶν κ. Δημάρατον, τὸν πρεσβευτὴν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν κ. Κάννον, τὸν δήμαρχον Παρισίων κ. Ντυπὸν συνοδουόμενον ὑπὸ τοῦ βουλευτοῦ κ. Δρούλια, τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως κ. Καρατζέννην, τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἐπυργείου Ἐξωτερικῶν κ. Κύρου, τὸν καθηγητὴν κ. Τσάκωναν, τὸν Διοικητὴν τοῦ Ἁγίου Ὁρους κ. Κωσταντόπουλον, τὸν Διευθυντὴν τοῦ ὄπυργείου Προνοίας κ. Μπουκουβάλαν, τὸν Νομάρχην Πατρῶν κ. Τσιτσάραν, τὸν βουλευτὴν Ἰωαννίνων κ. Παπαπέτρον, τὸν Διευθυντὴν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς κ. Μαλαγαρδῆν, τοὺς βουλευτὰς Εὐβοίας κ.κ. Μπακόλαν και Βογιατζῆν μετ' ἐπιτροπῆς Χαλκιδίων, τὸν βουλευτὴν Πειραιῶς κ. Τζατζάνην, τὸν Πρύτανιν τοῦ Πολυτεχνείου κ. Κορωναῖον κ.ἄ.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἄρτης

Πληροφοροῦμεθα ἐξ Ἄρτης, ὅτι παρὰ τοῦ αὐτόθι ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Σερα-

φείμ Τοπικοῦ Παραρτήματος τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας κατηρτίσθη καὶ ἐφέτος ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανείων πλούσιον ἐορταστικὸν πρόγραμμα χάριν τῶν μαθητῶν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ, ὅπερ, ἐπιτυχῶς ἐκτελεσθέν, περιελάμβανε σειρὰν ἐπικαίρων ὁμιλιῶν ὑπὸ τε τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου καὶ τῶν θεολόγων συνεργατῶν του κ. κ. Ἐπιφ. Σκανδάλη, Σ. Ναστούλη καὶ Λεων. Θωμοπούλου, ἀρχιερατικᾶς Ἱεροτελεστίας ἐν τῷ αὐτόθι παρεκκλησίῳ τῆς Ἀποστολ. Διακονίας, μαθητικᾶς ἐορτάς, ἐπισκέψεις τῶν Στρατῶνων καὶ τῶν Φυλακῶν, καθὼς καὶ τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν ἀπόρων πρὸς ψυχαγωγίαν καὶ διανομήν δῶρων.

Ἱ. Μητρόπολις Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων

Πληροφορούμεθα ἐκ Καρδίτσας, ὅτι πρωτοβουλίᾳ τῶν αὐτόθι ἐγκατεστημένων Ἡπειρωτῶν ἐπανηγγερίσθη αὐτόθι μεγαλοπρεπῶς τῇ 17ῃ παρελθόντος μηνὸς ἡ μνήμη τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων Νεομάρτυρος ἁγίου Γεωργίου, προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Κυρίλλου.

— Κατὰ τὰς αὐτὰς πληροφορίας, προτροπῇ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου ἐγένετο αὐτόθι σειρὰ ὁμιλιῶν ὑπὸ διελθόντος ἐκείθεν συνεργατοῦ τῆς Δίσεως Ἰωσήφ. Διαφωτισεὺς καὶ Τύπου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐν τε τῷ μητροπολιτικῷ ναῶ καὶ ἐν τῇ ὑπὸ τῆς Α.Σ. Ἰδρυθείσῃ Νυκτερινῇ Σχολῇ τῆς Λαϊκῆς Βιβλιοθήκης, εἰς ἃς μετὰ τῆς Α.Σ. παρέστησαν ὅ τε Νομάρχης καὶ αἱ λοιπαὶ τοπικαὶ ἀρχαί, καθὼς καὶ πλῆθος εὐσεβοῦς λαοῦ.

Ἱερά Μητρόπολις Μυτιλήνης

Πληροφορούμεθα ἐκ Μυτιλήνης, ὅτι εἰς ὄσους ναοὺς τῆς Ἐπαρχίας δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὁμιλῇ ἱεροκήρυξ ἀναγινώσκειται καθ' ἑκάστην Κυριακὴν ὑπὸ τῶν ἐφημερίων σύντομος ἐπικαιρὸς ὁμιλία, συντασσομένη παρὰ τοῦ ἱεροκήρυκος τοῦ αὐτόθι ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Ἰακώβου Τοπικοῦ Παραρτήματος τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

— Κατὰ τὰς αὐτὰς πληροφορίας, αἱ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐνοριακαὶ Ἐστία» θρησκευτικᾶι κατ' ἐνορίας ὁργανώσεις, τελοῦσαι ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῶν οἰκείων Ἐφημερίων καὶ τὴν ἐποπτείαν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, λειτουργοῦσι πέντε μὲν ἐν τῇ ἔδρᾳ τῆς Ἐπαρχίας, ἀνὰ μία δὲ ἐν Πλωμαρίῳ, Μόρια, Παμφίλοις καὶ Πηγῇ, καὶ μελετᾶται ἡ ἐπέκτασις τούτων καὶ ἀλλαχοῦ, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς, διὰ τοῦ τακτικοῦ καθ' ἑβδομάδα κηρύγματος, θρησκευτικῆς ἐποικοδομῆς τῶν μελῶν καὶ τῆς ἐν τῇ ἐνορίᾳ ἀσκήσεως τῶν ἔργων τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης. Παραλλήλως δὲ πρὸς τὴν ἐργασίαν ταύτην λειτουργοῦσι καὶ τέσσαρες ὁμιλοὶ τῆς νεολαίας ὑπὸ τοῦς τίτλους «Ἀναμορφωτικὸς Ὁμίλος Νεανίδων», «Χριστιαν. Συντροφία Νέων», «Χριστιανικὴ Συντροφία Ἐργαζομένων Νέων» καὶ «Νεανικὸν Φῶς», τελοῦντες ἐπίσης ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐποπτείαν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως καὶ τοῦ παρ' αὐτῇ Τοπικοῦ Παραρτήματος τῆς Ἀποστολ. Διακονίας.

— Ὡσαύτως πληροφορούμεθα ἐκ Μυτιλήνης, ὅτι ἐπερατώθη ἤδη ἡ οἰκοδομὴ τοῦ τῆς μερίμνης τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Ἰακώβου ἀνεγερθέντος αὐτόθι νέου κτηρίου, ἔνθα θὰ στεγασθῶσιν αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ Π.Ι.Κ.Π.Α., διὰ τὴν ἀνάγεσιν τοῦ ὁποῦ ἔδαπανήθη τὸ ποσὸν τῶν 800 ἑκατομμυρίων δραχμῶν.

Ἱερά Μητρόπολις Σερβίων καὶ Κοζάνης

Κατὰ καθυστερήσαν ἀνταπόκρισιν ἐκ Κοζάνης, τὴν 18ην Νοεμβρίου π.ἔ. συνεκλήθη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Κωνσταντίνου τὸ πρῶτον Γενικὸν Συνέδριον ἀπάντων τῶν ἐφημερίων τῆς Ἐπαρχίας, ὅπερ ἤρξατο δι' Ἀρχιερατικῆς Λειτουργίας, τελεσθείσης ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου. Μετὰ τὸ πέρας τῆς θ. Λειτουργίας οἱ Ἱερεῖς, ἡγου-

μένου τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου καὶ ἀκολουθούτων τοῦ Νομάρχου Κοζάνης κ. Βήγου, τοῦ Διοικητοῦ Β' Σώματος Στρατοῦ ἀντιστρατήγου κ. Μεσσηνοπούλου, τοῦ Δημάρχου κ. Τσουμῆ, τῶν Ἐπιθεωρητῶν Μέσης καὶ Δημοτικῆς Ἐκπαίδευσεως κ. κ. Κανιστρά καὶ Δασκαλάκη, τῶν Γυμνασιαρχῶν κ. κ. Γεωργουλάκη καὶ Δράκου, τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς κ. Καραπάνου, τῶν Προϊσταμένων τῶν λοιπῶν Ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν μελῶν τῶν Ἐνοριακῶν Ἐπιτροπειῶν τῶν ναῶν τῆς πόλεως, μετέβησαν ἐν πομπῇ εἰς τὴν κεντρικὴν πλατείαν τῆς πόλεως, ἔνθα μετὰ κατανοκτικὴν δέησιν ὑπὲρ τῶν σφαγιασθέντων καὶ πεσόντων Ἱερέων, κατέθεσαν διὰ τοῦ αἰδεσιμωτάτου θεολόγου Ἱερέως κ. Κωνσταντίνου Γαζῆ στέφανον εἰς τὴν προτομὴν τοῦ Ἐθνομάρτυρος Παύλου Μελά, ἐνῶ ἡ μουσικὴ καὶ τμῆμα Στρατοῦ ἀπέδιδε τὰς τιμὰς.

Ἀκολουθῶς εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν Χριστιανικῶν Ἐνώσεων Νέων Κοζάνης, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ὡς ἄνω ἐπισημῶν καὶ ἄλλων προσκεκλημένων, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ἐκήρυξε τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου, ἐπεξηγήσας τὸν σκοπὸν τῆς συγκλήσεως του καὶ εὐχηθεὶς τὴν εὐδόωσιν αὐτοῦ. Ἐν συνεχείᾳ ἐχαιρέτισαν τὸ Συνέδριον ὁ Νομάρχης, ὁ Διοικητὴς τοῦ Β' Σώματος Στρατοῦ, ὁ Δήμαρχος, οἱ Ἐπιθεωρητᾶ τῆς Μέσης καὶ τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαίδευσεως καὶ ὁ Ἐπιθεωρητὴς Γεωργίας κ. Παπαναούμ, πλέξαντες τὸ ἐγκώμιον τῶν Ἑλλήνων Ἱερέων, οἵτινες πιστοὶ εἰς τὰ ἱερά τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς, δὲν ἐδίστασαν πολλακίς νὰ θυσιάσουν καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν των, ὅταν αἱ συνθῆκαι τὸ ἐπέβαλον.

Μετὰ μεσημβριάν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ἀνέπτυξε τὸ θέμα «Ὁ Ἱερεὺς πρὸ τοῦ Θεοσυστηρίου».

Τὴν δὲ πρῶταν τῆς ἐπομένης (18) ὁμίλησαν ὁ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος αἰδεσ. κ. Κωνσταντίνος Γαζῆς, ὁ πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Χαρίτων Ἀσημόνιος, ὁ Ἱερολογ. Ἱεροκήρυξ κ. Ἀπόστολος Παπακωνσταντίνου καὶ ὁ θεολόγος καθηγητὴς κ. Ἀναστ. Παπαδάκης, ἐπὶ θεμάτων σχετικῶν πρὸς τὴν καθ' ὄλου ἀποστολήν τοῦ Ἐφημερίου καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐκπληρώσεως αὐτῆς.

Κατ' ἀμφοτέρας τὰς ἡμέρας τῆς διαρκείας τοῦ Συνεδρίου παρεκάθησαν εἰς κοινὰς μετὰ τῆς Α. Σ. ἐσημίσεις ἀπαντες οἱ μετασχόντες αὐτοῦ Κληρικοί, οἵτινες μετὰ τὴν λήξιν τούτου, μὲ ἀνεπτερωμένον τὸ φρόνημα ἀνεχώρησαν διὰ τὰς ἐνοριακάς των θέσεις, ἀφ' οὗ ἐξέφρασαν τὴν εὐχὴν τῆς τακτικῆς καθ' ἔτος ἐπαναλήψεως τῶν τοιοῦτων Ἱερῶν Συνάξεων.

Ἱερά Μητρόπολις Σισανίου καὶ Σιατίστης

Γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Σιατίστης:

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Ἰακώβος, ἐπισκεφθεὶς κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν Χριστουγέννων ὄλας τὰς ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ του Μονάδας Στρατοῦ, ἐτέλεσε τὴν θεῖαν Λειτουργίαν, ὁμίλησεν ἐπικαίρως καὶ μετέδωκε τὰ Ἀχραντα Μυστήρια εἰς τε τοὺς ἀξιωματικούς καὶ τοὺς ὀπλίτας, οἵτινες εἶχον προπαρασκευασθῆ διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐξομολογήσεως ὑπὸ πνευματικῶν πατέρων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Τὸ ἴδιον ἐπραξε καὶ διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν δύο ἱστορικῶν Γυμνασίων τῆς Ἐπαρχίας, τοῦ Τραπεαντζεῖου καὶ τοῦ Τσοτυλίου.

Καθ' ὄλην δὲ τὴν περίοδον τῆς νηστείας τῶν Χριστουγέννων, ὁ τε Σεβ. Μητροπολίτης καὶ ὁ Ἱεροκήρυξ Ἀρχιμανδρίτης Χρυσόστομος, καθὼς καὶ οἱ ἐξομολόγοι τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ἐπεσκέφθησαν πολλὰ χωρία, ἔνθα ὁμίλησαν περὶ τῆς ἀναγκαιότητος τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐξομολογήσεως, εἰς τὸ ὁποῖον προσήλθον πολλοὶ χριστιανοὶ, ὡς καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, οἵτινες, εἰς ἰδιαιτέρας μαθητικὰς Λειτουργίας, ἐκονώνησαν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Κατὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων ἐδόθησαν ὡραιόταται θρησκευτικαὶ

έορται εις την μεγάλην αΐθουσαν τῶν τελετῶν τοῦ Γυμνασίου Σιατίστης με θέμα «ἡ Γέννησις τοῦ Κυρίου» ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ Ἀνωτέρου Κατηχητικοῦ Σχολείου, τῶν Ἑλληνίδων Ὁδηγῶν Σιατίστης καὶ τῶν τροφίμων τοῦ Μηπιτροφείου, εἰς ἃς παρέστησαν αἱ τοπικαὶ ἀρχαί, καὶ πλῆθος λαοῦ καὶ καθ' ἃς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης συνεχάρη διὰ θερμῶν λόγων τοὺς λαβόντας τὴν πρωτοβουλίαν τῶν ἑορταστικῶν τούτων συγκεντρώσεων.

—Τὴν παραμονὴν τοῦ νέου ἔτους παρουσία τοῦ τοῦ Ἱ. Κλήρου, τῶν Ἐκκλ. Συμβούλων καὶ τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν, ἀφ' οὗ ἐψάλθη ὁ Ἑσπερινὸς τῆς ἑορτῆς ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, ἐκόπη ἡ Βασιλόπηρτα ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου, τὴν δ' ἐπομένην ἡ Α. Σ. μετέβη εἰς τοὺς καταυλισμοὺς τῶν στρατιωτῶν τοῦ ἐν Σιατίστῃ Συντάγματος, καὶ ὡμίλησε πρὸς τοὺς ἄνδρας, ἔκοψε τὴν Βασιλόπηρταν καὶ διένειμε γλυκίσματα.

—Υπὸ τοῦ Φιλοπτύχου Ταμείου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως διενεμήθησαν, ἐντὸς φακέλλων ὄλων ἀθροῦσως εἰς τὰς οἰκίας τῶν πτωχῶν οικογενειῶν, διὰ τῶν μαθητριῶν τοῦ Ἀνωτέρου Κατηχητικοῦ Σχολείου, διάφορα χρηματικὰ ποσά.

Ἱερὰ Μητρόπολις Φλωρίνης

Πληροφορούμεθα ἐκ Φλωρίνης, ὅτι ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν παρελθουσῶν ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων ἐφημέρησεν παρὰ τοῦ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Βασιλείου Τοπικοῦ Παραρτήματος τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας πλοῦσιον ἑορταστικῶν προγράμματα χάριν τῶν μαθητῶν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, περιλαμβάνον σὺν ἄλλοις καὶ ἐπισκέψεις τῶν φυλακῶν, τοῦ Δημοτικοῦ Νοσοκομείου καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ Ὀρφανοτροφείου, ἐπὶ ψυχαγωγίᾳ τῶν τροφίμων τῶν καὶ διανομῇ δώρων πρὸς αὐτοὺς, καθὼς καὶ τὴν παράθεσιν γεύματος εἰς 65 ἄπορα καὶ ὄρφανὰ παιδιὰ τῆς πόλεως, πρὸς ἃ διενεμήθησαν ὑποδήματα καὶ ἐνδύματα. Οἱ ἀναγκαῖοι χρηματικοὶ πόροι ἐξησφαλίσθησαν ἐκ τῶν εἰσπράξεων τῶν «καλλάνδων» τῶν μαθητῶν καὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν οργανώσεως λαχειοφόρου ἀγορᾶς.

—Ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέρον τμήμα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἑορταστικοῦ προγράμματος ἀπετέλεσεν ἡ τῆς 3ῆς Ἰανουαρίου ἀρξαμένη καὶ ἐπὶ δεκαήμερον μετ' ἐπιτυχίας διαρκέσασα «Ἐκθεσις τοῦ χριστιανικοῦ βιβλίου» ἐν Φλωρίνῃ καὶ ἐν Ἀμυνταίῳ, καθὼς καὶ εἰδικὴ ψυχαγωγικὴ ἑορτὴ δοθεῖσα ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῶν Κατηχητ. Σχολείων χάριν τῶν τροφίμων τῆς αὐτόθι Ἀγροτικῆς Οἰκοκυρικῆς Σχολῆς.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Β΄.

Ταυτοχρόνως πρὸς τὴν πρὸς τὸν ἐνοριακὸν Κλήρον ἀπευθυνομένην ἔκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ «Ὁ Ἐφημέριος», ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία προέβη, ὡς γνωστόν, ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους καὶ εἰς μίαν ἄλλην πρωτοβουλίαν, ἡ ὁποία ἐξετιμήθη δεόντως ἀπὸ τοὺς δυναμένους ν' ἀντιληφθοῦν τὰς ἀνάγκας τῶν σημερινῶν καιρῶν.

Ἐξέδωκε τὸ οἰκογενειακὸν Περιοδικὸν «Τὸ Χαρούμενο Σπίτι», τὸ ὁποῖον, ὡς καὶ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἡμῶν, προλογίζων τὴν ἔκδοσιν, ἔγραψε, «σκοπὸν ἔχει νὰ πληρώσῃ ἓνα κενὸν μεταξὺ τῶν ἑλληνικῶν ἐκδόσεων, νὰ γίνῃ δηλαδὴ ἄγγελος καὶ φορεὺς τῆς χάριτος εἰς τοὺς οἴκους τῶν χριστιανῶν, μετὰ τὴν ὅσον τὸ δυνατόν ὠραία ἐμφάνισιν τοῦ καὶ τοῦ ποικίλου καὶ ἐπαγωγῶν περιεχομένου του» καὶ «δι' ὄλων τῶν εἰδῶν τοῦ γραπτοῦ λόγου... νὰ διδάξῃ ἀνεπαχθῶς, νὰ ψυχαγωγῆ εὐπρεπῶς καὶ νὰ συντροφεύσῃ εὐχαρίστως τὴν ἑλληνικὴν χριστιανικὴν οἰκογένειαν».

Καὶ τὸ νέον Περιοδικὸν τοῦτο τῆς Ἐκκλησίας ἔτυχεν εὐμενεστάτης ὑποδοχῆς ἀπὸ μέρους πολλῶν χιλιάδων ὀρθοδόξων Ἑλλήνων, ἀπὸ ἡμέρας δὲ εἰς ἡμέραν ἢ περὶ αὐτὸ κίνησις ὀγκοῦται, καθὼς εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωμεν, ἐκλιπούσης πλέον καὶ τῆς κατὰ τὴν πρώτῃν ἐμφάνισιν τοῦ σημειωθεῖσης μικροαντιδράσεως ἀπὸ μέρους τῶν μὴ δυνηθέντων ἐξ ἀρχῆς νὰ διακρίνουν τὴν σκοπιμότητα αὐτοῦ. Ἡ δὲ «Τὸ Χαρούμενο Σπίτι», ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πλουτιζόμενον καὶ εἰς ἐμφάνισιν καὶ εἰς περιεχόμενον, ἀποτελεῖ ἐν πρώτῃς τάξεως μέσον διεισδύσεως τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος καὶ εἰς αὐτὰς τὰς θρησκευτικὰς ἀδιαφόρους οικογενείας. Ἰδιαιτέρως δ' εὐχάριστον εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Κλήρος τῆς ὑπαίθρου ἤρχισεν ἤδη σοβαρῶς νὰ τὸ ἐγκολποῦται καὶ νὰ ἐνισχύῃ τὴν κυκλοφορίαν του, τοῦθ' ὅπερ ἀποτελεῖ τιμητικὸν τίτλον δι' αὐτόν.

Μετὰ τοῦ οἰκογενειακοῦ τούτου περιοδικοῦ συνεκδίδεται καὶ συγκυκλοφορεῖ καὶ ἰδιαιτέρον παιδικὸν Παράρτημα τούτου, ὑπὸ τὸν χαρακτηριστικὸν τίτλον «Τὰ Χαρούμενα Παιδιά», ὅστις, χρησιμοθηθείς ἀρχικῶς ὑπὸ τοῦ Αἰδέου κ. Γεωργ. Πυρρονάκη διὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐκδοθὲν ἐν Ἐλευσίνῃ ὠραίων παιδικῶν περιοδικῶν, παρεχωρήθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀποστολ. Διακονίαν, τῇ ἐγκρίσει τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰακώβου. «Τὰ Χαρούμενα Παιδιά» κυκλοφοροῦν καὶ μεμονωμένως μεταξὺ τῶν μαθητῶν τῶν Κατωτέρων Κατηχητικῶν Σχολείων.

Ἀμφότερα τὰ τελευταῖα ταῦτα Περιοδικὰ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας συνεστήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἱ. Πουργεῖου Θρησκευμάτων καὶ Ἑθν. Παιδείας, τὸ μὲν πρῶτον διὰ τὰς τρεῖς ἀνωτέρας τάξεις τῶν Γυμνασίων, τὸ δὲ δεύτερον διὰ τὰς τρεῖς κατωτέρας τάξεις τῶν Γυμνασίων καὶ τὰς τρεῖς ἀνωτέρας τῶν Δημοτικῶν Σχολείων, χαρακτηρισθέντα ὡς συντελεστικά εἰς τὴν ἑλληνοπρεπὴ καὶ χριστιανικὴν μόρφωσιν τῆς νέας γενεᾶς.

Ἄλλ' ὅτι δύναται ν' ἀποτελέσῃ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος τὸν τακτικώτερον ἀγγελιαφόρον τῆς διδασκαλίας τῆς καὶ τὸ προχειρότερον μέσον ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν πιστῶν τῆς εἶναι τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Φωνὴ Κυρίου» μικρὸν ἑβδομαδιαῖον φύλλον, ὅπερ, ποραχωρήθην ἀπὸ τοῦ Μαῖου τοῦ παρελθόντος ἔτους εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν ὑπὸ τοῦ ἱδρυτοῦ του καὶ ἐπὶ 20ετίαν συντάκτου του, ἐκδίδεται ἤδη ὑπ' αὐτῆς ἔκτοτε ἀνελλιπῶς καὶ κυκλοφορεῖ τακτικῶς κατὰ Κυριακὴν.

Τὸ φυλλάδιον τοῦτο, περιέχον εἰς τὰς τέσσαρας σελίδας του, σύντομα πάντοτε διδάγματα, ἀνάλογα πρὸς τὴν ἐποχὴν καὶ τὰς κατ' αὐτὴν ἐκκλησιαστικὰς εὐκαιρίας, ἀποτελεῖ πρακτικὸν, οὕτως εἰπεῖν, ὀδηγὸν τῆς καθημερινῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ζωῆς τοῦ ὀρθοδόξου Ἑλλήνου. Τοῦτο διατίθεται δωρεάν εἰς ἑκατοντάδας χιλιάδων ἀντιτύπων μεταξὺ τοῦ ἐκκλησιασματος, καθὼς καὶ εἰς τοὺς μὴ ἐκκλησιαζόμενους ἐνορίας τῶν ἱερῶν ναῶν τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ πολλῶν Μητροπόλεων τῆς Ἑλλάδος, διὰ μικρᾶς εἰσφορᾶς τῶν ὁποίων καλύπτεται ἡ δαπάνη τῆς ἐκδόσεως τῶν ἀναλογούντων ἐκάστῳ ἀντιτύπων. Τοῦ νέου τούτου φυλλαδίου ἡ κυκλοφορία αὐξάνει καθ' ἕκαστον μῆνα καὶ ἡ ζήτησις του ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι τοῦτο πληροῖ μίαν πραγματικὴν ἀνάγκην.

Τοσαῦτα περὶ τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ σήμερον τακτικῶν περιοδικῶν ἐκδόσεων τῆς Ἐκκλησίας μας, τῶν ὁποίων αἱ τέσσαρες τελευταῖαι εὐθύνουσι, ὡς εἴρηται, τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν, εἰς τὰ τυπογραφεῖα τῆς ὁποίας καὶ ἐκτυποῦνται τόσον αὐταὶ ὅσον καὶ αἱ δύο πρῶται.

BIBΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

A Catholic Commentary on Holy Scripture, with a foreword by the Cardinal Archbishop of Westminster. Thomas Nelson and Sons Ltd. London, Edinb., Paris, Melbourne, Tor., N. York 1953 (Σελ. XVI 1296 σχημ. 8ον και 16 σελίδες μετὰ τριχρόμων γεωγραφικῶν χαρτῶν). Τιμὴ Λιρ. Ἀγγλίας 4, δεδεμένον.

Εἰς ἐνίσχυσιν τῆς ἀσφαλοῦς ἐντυπώσεως περὶ τῆς συντονωτάτης μεταστροφῆς τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ ζήτημα τῆς διαδόσεως τῆς Ἀγ. Γραφῆς εἰς τὸ ποίμνιόν τῆς και τοῦ ὕτ' αὐτῆς ἀναπτυσσομένου καταπληκτικοῦ ζήλου πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἐγκυκλίου Providentissimus Deus τοῦ Πάπα Λέοντος ΙΓ' (1893) και Divinoafflante Spiritu τοῦ νῦν Πάπα (1943) ἔρχεται και τὸ μετὰ χεῖρας μνημειώδες ὑπόμνημα εἰς δλην τὴν Ἀγίαν Γραφήν, τὴν σύνταξιν τοῦ ὁποῖου ἀνέλαβε τετραμελὴς ἐπιτροπεία ἐν συνεργασίᾳ μετὰ 43 ρωμαιοκαθολικῶν καθηγητῶν. Τοῦ κυρίου ὑπομνήματος προτάσσεται πρόλογος τοῦ σεβ. καρδινάλιου ἀρχιεπισκ. τῆς Ἀγγλίας Griffin και ὑπὲρ τὰ 20 περιληπτικά, ἀλλὰ σπουδαῖα ἄρθρα περὶ τῆς θέσεως τῆς Βίβλου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Κανόνας και τοῦ κειμένου αὐτῆς, περὶ τῆς θεοπνευστίας και περὶ τῆς ἐρμηνείας αὐτῆς, περὶ τῆς φυσικῆς και πολιτικῆς γεωγραφίας τῆς Παλαιστίνης, περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰσραὴλ, περὶ τῆς σχέσεως Βίβλου και Ἀρχαιολογίας, περὶ μέτρων και σταθμῶν και νομισμάτων τῆς Βίβλου, περὶ τῆς Θεοτόκου ἐν τῇ Βίβλῳ, περὶ τῶν θαυμάτων τῆς Βίβλου, περὶ ἀποκρύφων Π. και Κ. Διαθ., περὶ τῆς θρησκείας τοῦ Ἰσραὴλ, περὶ τῆς χρονολογίας τῆς Π. Δ., περὶ τοῦ ἱστορικοῦ περιβάλλοντος τοῦ Ἰσραὴλ κλπ. (σελ. 1—163). Ἐπακολουθεῖ τὸ καθ' αὐτὸ ὑπόμνημα εἰς τὰς Ἀγ. Γραφάς, ἢτοι εἰσαγωγὴ σύντομος εἰς ἕκαστον βιβλίον, μετὰφρασεις και συντομώτατα σχόλια. Τὸ ἐρμηνευτικὸν τμήμα τῆς Π. Διαθήκης καταλαμβάνει 557 σελ., τὸ δὲ τῆς Κ. Δ. 584. Ἐπακολουθοῦσιν ἀναλυτικώτατος πῖναξ ὀνομάτων και πραγματίων (σελ. 1207—1289) και 12 χάρται γεωγραφικοὶ τριχρόμοι μετὰ πίνακος ἀναλυτικοῦ τῶν ἐν αὐτοῖς μνημονευομένων ὀνομάτων.

Ἡ ὄλη ἐκδοσις προκαλεῖ τὸν θαυμασμόν ἐξ ἐπόψεως μορφῆς και περιεχομένου, τοσοῦτον μᾶλλον καθ' ὅσον ἡ Ῥωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἀποτελεῖ μειονοψηφίαν ἐν ταῖς Βρετανικαῖς γήσις. Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο, στηριζόμενον ἐπὶ τῶν δεδομένων τῆς πλείον συγχρόνου βιβλικῆς ἐπιστήμης, τὰ ὁποῖα δεδομένα καταβάλλεται προσπάθεια ὅπως ἐναρμονισθῶσι πρὸς τὴν διδασκαλίαν και τὴν πειθοσχίαν τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, εἶναι πολυτιμώτατον βοήθημα οὐ μόνον διὰ τοὺς ἀγγλοφώνους ρωμαιοκαθολικοὺς κληρικοὺς και πιστοὺς ἀλλὰ και διὰ τοὺς ἀγγλομαθεῖς ὀρθόδοξους ἀναγνώστας, οἵτινες ἐν αὐτῷ εὐρίσκουσι πρόχειρον μὲν, σπουδαῖον δὲ ὄργανον εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἀγ. Γραφῆς, τηρουμένων τῶν ἀπαραιτητῶν διὰ πάντα ὀρθόδοξον προφυλάξεων εἰς τὴν χρησιμοποίησιν αὐτοῦ. Ἰδιαιτέρως ὁ Ἕλλην ἀναγνώστης θὰ εὐρη ἐν τῷ ὑπομνήματι τοῦτον ὑπόδειγμα τρόπου διαδόσεως, τῆς Ἀγίας Γραφῆς εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν οὐχὶ διὰ μεταφράσεων, ἀπέναντι τῶν ὁποίων εὐλόγως ὄχι μόνον ἡ καθ' ἡμᾶς ἁγία Ἐκκλησία εἶναι διστακτικὴ, ἀλλὰ και ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία (ὡς βλέπομεν και ἐν τῷ ἰσχύοντι Συντάγματι, ἀπαγορεύονται τὰ νεοελληνικὰς μεταφράσεις ἄνευ ἐγκρίσεως τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας και τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος), ἀλλὰ διὰ παραφράσεως και παραθέσεως συντόμων εἰσαγωγῶν και τῶν ἀπαραιτητῶν σχολίων.

Π. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Παπηγορικὸς Τόμος ἑορτασμοῦ τῆς 1900ῆς ἐπετειοῦ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰς Ἑλλάδα (50 - 1951 μ. Χ.). Ἐπιμελεία τοῦ Γεν. Γραμματέως τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἑορτασμοῦ καθηγητοῦ Ἀμίλια Σ. Ἀλιβιζάτου. Τύπος Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀθῆναι 1953 (σελ. 645, μετ' εἰκόνων, ἐπὶ ἀρίστου χάρτου). Abbé I. Lenfant, (μετὰφρασις Ἀρχιμ. Βαρνάβα Τζωρτζάτου), Ἡ πρακτικὴ ὡς βασιλικὴ ἀρετὴ. Ἀθῆναι 1953.

Ἀρχιμ. Βαρνάβα Τζωρτζάτου, δ. Θ., Διευθυντοῦ παρὰ τῇ Ἀποστ. Διακονίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τὸ κατηχητικὸν ἔργον και ὁ ἐφημέριος. Ἐν Ἀθῆναις, 1954.

Προεβ. Ἰωάννου Σπ. Ράμφου π. Θ., Ἀγιολογικὰ μελετήματα Ζ', Οἱ ἅγιοι Ἰλαρίων ὁ μέγας, Ἰωαννίκιος ὁ θαυματουργός, Αἰκατερίνη ἡ μεγαλομάρτυς, Βαρβάρα ἡ μεγαλομάρτυς, Ἰππόλυτος και οἱ σὺν αὐτῷ (μετ' εἰκόνων). Ἐν Ἀθῆναις 1954.

Δαμιανοῦ Μιχαὴλ Στρομπούλη πτ. Θ., Τα μείον, ἢτοι εὐρετήριο τῶν κυρίων ὀνομάτων (προσώπων, τόπων κλπ.) τῶν ἀναφερομένων ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ, 1954, (σελ. 56).

J. Meyendorff. Une lettre inédite de Grégoire Palamas à Akindunos. Extrait de la Revue «Θεολογία». Athènes 1953.

Χρυσοστομικὴ Ἀνθολογία. Θεσ/νικὴ 1954.

Κ. Δ. Τριανταφυλλοπούλου, Ἑλληνικαὶ νομικαὶ ιδέαι ἐν τῷ βυζαντινῷ δικαίῳ. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ «Ἀρχείου Ἰδιαιτικοῦ Δικαίου». ἑορταστικὸς Τόμος πρὸς τιμὴν Φρ. Pringshein. Ἀθῆναι 1953 (σελ. 151-188).

ἑνὸς προσκηνητοῦ, μετὰφρασις Ἀρχιμ. Παντελεήμονος Καρανικόλα. Ἀθῆναι 1954.

E. Hatziemmanuel, Ἄνδρες πίστεως. Men of Faith.

Στυλιανοῦ Γ. Καψωμένου, Καθηγητοῦ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φιλολογίας, Ἱστορικὴ διαμόρφωσις τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Λόγος ἐκφωνηθεὶς τὴν 30 Ἰανουαρίου 1923 ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν. Θεσσαλονικὴ 1953 (σ. 48).

Μ. Μιχαηλίδου-Νουάρου, Ἡ ἀνὰ τοὺς αἰῶνας αὐτοδιοικήσις τῆς Δωδεκανήσου και τὰ ἐξ αὐτῆς διδάγματα. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς «Ἀθῆνας». Ἀθῆναι 1953 (σ. 179-196).

Ε. Σ. Σταμάτης, καθηγητοῦ, Ἀρχιμῆδους Κύκλου μετρήσις. Ἀθῆναι 1950. Εἰσαγωγή, ἀρχαῖον κείμενον, μετὰφρασις, ἐπεξηγήσεις.

Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ Δῆλιον πρόβλημα και ἡ τριχοτόμισις γωνίας. Ἀθῆναι 1949.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἀρχιμῆδους Μηχανικαί, ἢ ἐπιπέδων ἰσοροπιῶν ἢ κέντρα ἐδρῶν ἐπιπέδων Α'. Ἀρχαῖον κείμενον, μετὰφρασις, ἐπεξηγήσεις.

Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ ἀναδρομικὸς συλλογισμὸς παρὰ τῷ Εὐκλείδῃ. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Πλάτων». Ἀθῆναι 1953.

Τοῦ αὐτοῦ, Εὐκλείδου Γεωμετρία. Στοιχείων βιβλία I. II. III. IV. Εἰσαγωγή ἀρχαῖον κείμενον - μετὰφρασις. Τόμος I. Ἀθῆναι 1951 (σελ. 177).

Τοῦ αὐτοῦ, Εὐκλείδου Γεωμετρία Θεωρία ἀριθμῶν. Στοιχείων βιβλία V. VI. VII. VIII. IX. Εἰσαγωγή - ἀρχαῖον κείμενον - μετὰφρασις - ἐπεξηγήσεις. Ἀθῆναι 1953.

Jean Politis, Contribution à l'étude de la Flore de la Chalcidique. [Πραγματεῖαι τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν τόμ. 19]. Ἀθῆναι 1953 (σελ. 47, μέγα 8ον).

Π. Ι. Σαμάρρα, Λεσβιακὸν Ἡμερολόγιον 1954. Μυτιλήνη 1954 (σελ. 207, μετ' εἰκόνων).

Διον. Θ. Ματαράγκα δικηγόρου, Ἡ ἀναχειροτόνησις. Ἀθῆναι.

Κ. Τσατάλου, Πίστις και Γνώσις. Ἀθῆναι 1953 (σελ. 61).

Πάντειος Σχολή: Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1952—53.

Πάντειος Σχολή: Ἐπετηρὶς τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1953—54. Ἀθῆναι 1953.

Jean N. Kalleris, Les anciens Macédoniens. Étude linguistique et historique tome I. Athènes 1954 (σελ. 348, μετὰ Χάρτου ἱστορικοῦ ἐκτός κειμένου (σελ. 328). Collection de l'Institut Français d'Athènes.

Δημοσθένους Ἐλευθεριάδου, τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Κοινωνικῆς Βιολογίας ἐν τῇ Παντιῷ Σχολῇ, Πλάναι και πληγαὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως. Ἀθῆναι 1953 (σελ. 191).

Τοῦ αὐτοῦ, Ἐπιστῆμη και ἀγυρτεία. Κριτικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ μιᾶς ἀνακοινώσεως τοῦ καθηγητοῦ κ. Β. Χαρέμη. Ἀθῆναι 1953 (σελ. 32).

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ίερών Μητροπόλιν Θήρας· ἐλάβομεν τὸ ὑπ' ἀριθ. 303/14-1-54 ὑμέτερον ἐγγραφοῦν καὶ ἐνεγράψαμεν συνδρομητὴν τὸν ἐφημέριον Ἐξω Γωνίας αἰδ. Γαλανόπουλον Γ.—**Αἶδες. Τσαούσην Ἀν., Ἀλώνια, Σαμοθράκης**· ἐνεγράφητε ἀπὸ 1-1-54 περὶ τῆς χειροτονίας σας ἐπληροφορηθῆμεν τὸ πρῶτον ἐκ τῆς ἐπιστολῆς σας.—**Όσιολ. Βάσαν Ἱερ., Πάτριον** κατ' ἀπαράβατον ἀρχὴν τοῦ περιοδικοῦ αἰ συνδρομαὶ προκαταβάλλοντα· παρακαλοῦμεν εἰδοποιήσατε περὶ τούτου τοὺς ἐνδιαφερομένους.—**Αἶδες. Τρυφωνόπουλον Τρ., Κυλλήνην, Ἡλείας**· ἐνεγράφητε τόμοι «Ἐφημερίου» τῶν ἐτῶν 1952 καὶ 1953 ὑπάρχουσι καὶ διατίθενται ἀντὶ 10.000 δραχ. ὁ 1ος καὶ 15.000 ὁ 2ος.—**Πανος. Ἀρχιμ. Πνευματικὰν Χαρ., ἱεροκήρυκα Ἰ. Μ. Κίτρον**· σὰς ἀπεστείλαμεν τὰ ζητηθέντα τεύχη, πλὴν τῶν ὑπ' ἀριθ. 19, 20, 21 τοῦ ἔτους 1951, ἅτινα ἐξηντλήθησαν.—**Αἶδες. Δημητράκη Παν., Ψάρι, Κορινθίας**· ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—**Αἶδες. Πρωτ. Τσίκαρην Δημ., Τσοτύλιον, Βοιῶν**· σὰς ἀπεστάλη μόνον τὸ ὑπ' ἀρ. 10 τεύχος τοῦ ἔτους 1952· τὸ ὑπ' ἀριθ. 2 ἐξηντλήθη.—**Αἶδες. Πιακὴν Στυλ., Βάμιον, Χανίων**· ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο· ζητηθέντα ἀπεστάλησαν φύλλον ὑπ' ἀριθ. 2 δὲν ἐξεδόθη ἰδιαιτέρως, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3 τῆς 1-2-53, ὅπερ ἐκ παραδρομῆς ἀναγράφη μόνον τὸν ἀριθ. 3.—**Πανος. Ἀρχιμ. Παναγιωτόπουλον Δημ., Β 10/Ι Μεραρχίας**· **Αἶδες. Πρόξον Βασ., Λάμυρα, Ἄνδρον Σοφιανὸν Κυρ., Σώστην, Κομοτινῆς, Λιάσκων Κων., Μακροκώμην, Φιδιώτιδος καὶ κ. Μητρον Δημ., Ἄγριον**· ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο.—**Ίερὸν Ἐπισκοπὴν Κυθωνίας καὶ Ἀποκορώνου**· ἐνεγράψαμεν συνδρομητὴν ἀπὸ 1-1-54 τὸν αἰδ. Μυλωνάκη Ἀπ., ἐφημέριον Δαράτσου Χανίων.—**Αἶδες. Μενδρινὸν Γ. Ἐμ. καὶ Τζέρμπον Βασ., Γουργουνίστην, Ἰωαννίνων**· ἐνεγράφητε.—**Αἶδες. Γαλανοῦδην Κυρ., Πόρτην, Κομοτινῆς**· ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο· τόμος «Ἐφημερίου» θὰ σὰς ἀποσταλή.

ΥΠΟΜΝΗΣΙΣ

Παρακαλοῦνται τὰ Μητροπολιτικὰ Γραφεῖα, ὅσα τυχὸν δὲν ἔχουσιν ἀποστείλει τὴν ὑπ' ἀριθ. 1 κατάστασιν μεταβολῶν ἱερέων, ν' ἀποστείλωσι ταύτην τὸ ταχύτερον συμπληρωμένην εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία» (Φιλοθέης 19, Ἀθήναι).

= Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α =

Ί. Μητρόπολις Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ «περὶ ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» Νόμου ὑπ' ἀριθ. 2200/1940, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ τε κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι κενὴν θέσιν Διακόνου τοῦ ἐν Ἁγίῳ Στεφάνῳ Ἱ. Ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ὅπως ἐντὸς μηνὸς υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ, πρὸς ἀνακήρυξίν των ὡς ὑποψηφίων.

Δεκτοὶ θὰ γίνωσιν οἱ ἔχοντες τοῦλάχιστον πτυχίον Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου.

Ἐν Κηφισίᾳ τῆ 27 Ἰανουαρίου 1954.

† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος Ἰάκωβος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ «περὶ ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» Νόμου ὑπ' ἀριθ. 2200/1940, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ τε κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι κενὴν θέσιν Διακόνου τοῦ ἐν Κερατέᾳ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ὅπως ἐντὸς μηνὸς υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ, πρὸς ἀνακήρυξίν των ὡς ὑποψηφίων.

Δεκτοὶ θὰ γίνωσιν οἱ ἔχοντες τοῦλάχιστον πτυχίον Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου.

Ἐν Κηφισίᾳ τῆ 13 Φεβρουαρίου 1954.

† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος Ἰάκωβος

Ίερὰ Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ Α. Ν. 2200/40 ἄρθρον 46 § 2-3 καὶ Α. Ν. 807/45 ἄρθρον 2 «Περὶ ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς Ἐνορίας: 1) Ἁγίας Τριάδος Θεσσαλονίκης καὶ 2) Ὑπαπαντῆς τοῦ Χριστοῦ Θεσσαλονίκης, ἵνα υποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας σχετικῆς αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πληρῶσιν τῶν ἀνωτέρω χρυσεουσῶν ἐφημεριακῶν θέσεων.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῆ 28ῃ Ἰανουαρίου 1954

† Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεῖμων

Ίερὰ Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας

Στερουμένης τῆς ἑνορίας Κερνίτσης τακτικοῦ Ἐφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 48 τοῦ ἀναγκαστικοῦ Νόμου 2200 «περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα πιστοποιητικὰ, καθ' ὅσον μετὰ ταῦτα θέλομεν προβῆ εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων.

Αἴγιον τῆ 10 Φεβρουαρίου 1954.

† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας Ἀγαθόνικος

Ί. Μητρόπολις Σάμου καὶ Ἰκαρίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει 1ον) τὰ ἄρθρα 46 καὶ 47 τοῦ Α. Νόμου 2200/1940 «Περὶ ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», 2ον) τὰς διατάξεις τοῦ Α. Νόμου 536/1945 «Περὶ ρυθμίσεως τῶν ἀποδοχῶν τοῦ Ὀρθοδόξου Ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος» καὶ 3ον) τὸ ἄρθρον 28 τοῦ Α. Νόμου 540/1945 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως», προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ἐφημεριακὴν θέσιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ «Ἁγίου Δημητρίου» τῆς Κοινότητος Μυτιλήνων-Σάμου, ἵνα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «Ἐκκλησία» υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Α. Νόμου 2200/1940 «Περὶ ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὀριζόμενα δικαιολογητικὰ.

Ἐν Λιμένι Βαθέος Σάμου τῆ 1ῃ Φεβρουαρίου 1954

† Ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας Εἰρηναῖος

"ΕΚΚΛΗΣΙΑ,"

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΠΥΡΙΔΩΝ

† Ὁ Φλωρίνης, Ἀλμοπίας καὶ Ἐορδαίας ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

† Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης ΔΩΡΟΘΕΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΕΜΜΑΝ. Γ. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ

Πρωτοπρεσβύτερος—Κατηχητὴς

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου: ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΡΟΥΤΣΗΣ

Ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἰασιου 1.